

LIETUVOS RESPUBLIKOS
GELEŽINKELIŲ TRANSPORTO EISMO SAUGOS ĮSTATYMO NR. IX-1905 2, 3, 5, 6, 7,
8, 9, 13, 17, 18, 19, 19¹, 20, 21, 22, 23, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 32, 33, 34, 36, 37 STRAIPSNIŲ
PAKEITIMO
ĮSTATYMO PROJEKTO AIŠKINAMASIS RAŠTAS

1. Įstatymo projekto rengimą paskatinusios priežastys, parengto projekto tikslai ir uždaviniai

Teikiamu Lietuvos Respublikos geležinkelių transporto eismo saugos įstatymo Nr. IX-1905 (toliau – GTESĮ) 2, 3, 5, 6, 7, 8, 9, 13, 17, 18, 19, 19¹, 20, 21, 22, 23, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 32, 33, 34, 36, 37 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto (toliau – Įstatymo projektas) siekiama:

1. Sudaryti sąlygas vykdyti lankstesnę, rizika pagrįstą ūkio subjektų priežiūrą. Remiantis galiojančiu teisiniu reguliavimu, įtvirtintu GTESĮ 8 ir 9 straipsniuose, geležinkelių transporto eismo saugos institucija (toliau – eismo saugos institucija) privalo taikyti poveikio priemones (pvz., stabdyti bendrojo saugos sertifikato ar saugos leidimo galiojimą) už bet kokią, net formalų pažeidimą, jeigu neįgyvendinama eismo saugos valdymo sistemos priemonė ar procedūra. Įstatymo projektu siūloma nustatyti pareigą eismo saugos institucijai, remiantis ekspertiniu vertinimu, patvirtinti didelį susirūpinimą keliančių geležinkelių transporto eismo saugos valdymo sistemos (toliau – eismo saugos valdymo sistema) netaikymo arba netinkamo taikymo atvejų sąrašą. Poveikio priemonės būtų taikomos nustatčius į sąrašą įtrauktą eismo saugos valdymo sistemos priemonės ar procedūros netaikymo ar netinkamo taikymo atvejį. Taip pat siūloma poveikio priemones taikyti nors ir į sąrašą ir neįtrauktą, tačiau pakartotinį eismo saugos valdymo sistemos netaikymo ar netinkamo taikymo atvejį, nes pakartotinis eismo saugos valdymo sistemos priemonių ar procedūrų netaikymo faktas jau kelia didelį susirūpinimą.

2. Suderinti GTESĮ nuostatas su pasikeitusiu teisiniu reguliavimu, įtvirtintu kituose Lietuvos Respublikos teisės aktuose, panaikinti teisinio reguliavimo dubliavimą, ištaisyti netikslumus. Vadovaujantis Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymu (toliau – VAĮ), sprendimus dėl teisės vykdyti tam tikrą ūkinę veiklą priima viešojo administravimo įgaliojimus turintys subjektai. GTESĮ įtvirtinta praktika, kad asmenims, siekiantiems įgyti teisę dirbti pavojaingoje geležinkelio zonoje ir (arba) vadovauti krovinių krovimo ir tvirtinimo vagonuose darbams, fizinio asmens, dirbančio pavojaingoje geležinkelio zonoje, pažymėjimus ir krovinių krovimo ir tvirtinimo vagonuose darbų vadovo pažymėjimus išduoda privatūs ūkio subjektai – egzaminavimo centrai, veikiantys komerciniu pagrindu, neatitinka imperatyvių VAĮ normų. Įstatymo projektu siūloma nustatyti, kad šiuos pažymėjimus išduoda viešojo administravimo subjektas – eismo saugos institucija ir nauja redakcija išdėstyti atitinkamus GTESĮ straipsnius, reglamentuojančius minėtųjų teisių ūkio subjektams suteikimą.

Taip pat 2020 m. gruodžio 3 d. buvo priimtas naujos redakcijos Lietuvos Respublikos atitikties įvertinimo įstatymo Nr. VIII-870 pakeitimo įstatymas Nr. XIV-31 (toliau – Atitikties vertinimo įstatymas Nr. XIV-31), kuriuo, be kita ko, pakeistos GTESĮ vartojamos sąvokos. Kadangi GTESĮ nauja redakcija buvo išdėstyta 2020 m. lapkričio 10 d., nuostatos ir jose vartojamos sąvokos liko neatnaujintos.

Be to, 2025 m. rugsėjo 25 d. priimtas Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo Nr. VIII-1234 1, 2, 5, 9, 10, 11, 12, 19, 23, 24, 29, 30, 31, 33, 35, 37, 40 straipsnių ir IV skyriaus pavadinimo pakeitimo, Įstatymo papildymo III1 skyriumi, 331 straipsniu ir priedu bei 29 straipsnio pripažinimo netekusiu galios įstatymas Nr. XV-441 (toliau – VAĮ Nr. 441). Šio įstatymo 11 straipsnyje išdėstyto VAĮ III1 skyriaus nuostatos įsigalioja 2027 m. lapkričio 1 d. ir nuo šios datos kai kurios GTESĮ nuostatos dubliuotų VAĮ III1 skyriaus 282 nuostatas. Atsižvelgiant į tai, atlikta GTESĮ ir VAĮ Nr. 441 nuostatų analizė bei Įstatymo projektu siūloma įtvirtinti GTESĮ pakeitimus, kurie įsigalios 2027 m. lapkričio 1 d.

3. Siekiant teisinio aiškumo, suderinti GTESĮ nuostatas su ES praktika. Įstatymo projektu siūloma įtvirtinti dvi naujas sąvokas – „geležinkelių posistemių techninės taisyklės“ ir „geležinkelių transporto eismo saugos taisyklės“, kurios šiuo metu yra apibrėžtos įstatymo įgyvendinamajame

teisės akte – Nacionalinių taisyklių rengimo ir tvirtinimo tvarkos apraše¹ (toliau – Tvarkos aprašas), tačiau vartojamos tiek pačiame GTESĮ, tiek kituose įstatymų įgyvendinamuosiuose teisės aktuose. Taip pat siūloma patikslinti, kad susisiekimo ministras nustato nacionalinių taisyklių rengimo, tvirtinimo, paskelbimo ir jų įtraukimo į nacionalinių geležinkelių taisyklių sąrašą tvarką. Šiuo metu GTESĮ formuluotė nurodo, kad susisiekimo ministras tvirtina nacionalinių taisyklių sąrašą. Iš tiesų, šis sąrašas yra dinamiškas ir jį sudaro susisiekimo ministro bei ES teisės aktų nustatyta tvarka Europos Sąjungos geležinkelių agentūros (toliau – Agentūra) tvarkomose duomenų bazėse skelbiamos geležinkelių posistemų techninės taisyklės ir eismo saugos taisyklės.

4. Patikslinti darbuotojų sveikatos patikros reikalavimus. Galiojančios redakcijos GTESĮ 19¹ straipsnyje nėra nurodyta, kad reikalavimas patikrinti sveikatą, prieš pradedant eiti eismo saugai užtikrinti svarbias pareigas, o vėliau ją tikrinti periodiškai, yra taikomas taip pat Įgyvendinimo reglamente (ES) 2019/773² išvardytoms darbuotojų grupėms. Šiuo metu tik nurodyta, kad sveikatos patikra prieš pradedant dirbti taikoma manevrų vadovams.

Taip pat, siekiant teisinio aiškumo, Įstatymo projektu siūloma papildyti GTESĮ 19¹ straipsnio nuostatas tais atvejais, kai geležinkelių infrastruktūros valdytojai ar geležinkelio įmonės (vežėjai)³ paveda eismo saugai užtikrinti svarbias užduotis atlikti fiziniams asmenims, kurie nėra atitinkamo geležinkelių infrastruktūros valdytojo ar geležinkelio įmonės (vežėjo) darbuotojai. Pirma, siūloma nurodyti, kad bendrai kvalifikacijos tobulinimo priemonės ir žinių patikrinimo procedūros nustatomos geležinkelių infrastruktūros valdytojų ar geležinkelio įmonių (vežėjų) eismo saugos valdymo sistemose. Antra, ūkio subjektai, kurie yra įdarbinę fizinius asmenis, atliekančius eismo saugai svarbias užduotis, arba savarankiškai dirbantys asmenys turi užtikrinti atitiktį reikalavimams, kurie keliama analogiškai eismo saugai užtikrinti svarbias užduotis atliekantiems geležinkelių infrastruktūros valdytojo ar geležinkelio įmonės (vežėjo) darbuotojams eismo saugos valdymo sistemose. Atsižvelgiant į tai, šiems asmenims, kurie nėra geležinkelių infrastruktūros valdytojų ar geležinkelio įmonių (vežėjų) darbuotojai, tačiau jiems pavestos eismo saugai užtikrinti svarbios užduotys, keliama kvalifikaciniai, mokymo ir žinių patikrinimo reikalavimai taip pat nustatomi ir geležinkelių infrastruktūros valdytojų ar geležinkelio įmonių (vežėjų) eismo saugos valdymo sistemose.

2. Įstatymo projekto iniciatoriai (institucija, asmenys ar piliečių įgalioti atstovai) ir rengėjai

Įstatymo projekto iniciatorė – Lietuvos Respublikos susisiekimo ministerija (toliau – Susisiekimo ministerija).

Įstatymo projektą parengė Susisiekimo ministerijos Geležinkelių transporto grupės (grupės vadovas – Vidmantas Tamulis, tel. +370 680 40669, el. paštas vidmantas.tamulis@sumin.lt) patarėja Monika Žilinskaitė-Veželienė (tel. +370 690 90496, el. paštas monika.zilinskaite-vezeliene@sumin.lt).

3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami Įstatymo projekte aptarti teisiniai santykiai

3.1. Dėl geležinkelių transporto eismo saugos taisyklių, geležinkelių posistemų techninių taisyklių sąvokų, jų apibrėžčių, nacionalinių taisyklių sąrašo

¹ Nacionalinių taisyklių rengimo ir tvirtinimo tvarkos aprašas, patvirtintas susisiekimo ministro 2022 m. spalio 4 d. įsakymu Nr. 3-461 „Dėl Nacionalinių taisyklių rengimo ir tvirtinimo tvarkos aprašo patvirtinimo“.

² 2019 m. gegužės 16 d. Komisijos įgyvendinimo reglamentas (ES) 2019/773 dėl Europos Sąjungos geležinkelių sistemos traukinių eismo organizavimo ir valdymo posistemio sąveikos techninės specifikacijos, kuriuo panaikinamas Sprendimas 2012/757/ES, su paskutiniais pakeitimais, padarytais 2025 m. kovo 10 d. Komisijos įgyvendinimo reglamentu (ES) 2025/458.

³ Remiantis GTESĮ 1 straipsnio 3 dalimi, šio įstatymo nuostatos, taikytinos geležinkelio įmonėms (vežėjams), *mutatis mutandis* taikomos kitoms įmonėms (juridiniams asmenims, kitoms organizacijoms, juridinių asmenų, kitų organizacijų filialams), kurios neįgijusios geležinkelio įmonės (vežėjo) licencijos naudojami geležinkelių infrastruktūra, manevruodamos ir (ar) važiuodamos į geležinkelių infrastruktūros objektų statybos, remonto ir (ar) techninės priežiūros darbų atlikimo vietą ar iš jos. Atitinkamai šio aiškinamojo rašto išaiškinimai dėl geležinkelio įmonės (vežėjo) taikytino teisinio reguliavimo taikyti ir manevravimo paslaugas teikiančioms įmonėms.

GTESĮ 2 straipsnio 36 dalyje nurodyta, kad nacionalinės taisyklės – tai Lietuvos Respublikoje privalomos taisyklės, kurios taikomos geležinkelių infrastruktūros valdytojams, geležinkelio įmonėms (vežėjams) ir kurias sudaro eismo saugos taisyklės ir geležinkelių posistemų techninės taisyklės. Įstatyme nepateiktos eismo saugos taisyklių ir geležinkelių posistemų techninių taisyklių apibrėžtys. Sąvoka „geležinkelių posistemų techninės taisyklės“ vartojama GTESĮ 7 straipsnio 3 dalyje, 11 straipsnio 9 dalyje; sąvoka „geležinkelių transporto eismo saugos taisyklės“ vartojama GTESĮ 4 straipsnio 1 dalyje ir 34 straipsnio 9 dalyje. Taip pat sąvoka „geležinkelių posistemų techninės taisyklės“ yra vartojama Leidimų pradėti naudoti stacionariuosius geležinkelių posistemius ir leidimų pateikti rinkai geležinkelių riedmenis išdavimo taisyklių⁴ nuostatose.

Geležinkelių transporto eismo saugos taisyklių ir geležinkelių posistemų techninių taisyklių, nacionalinio taisyklių sąrašo (toliau – nacionalinių taisyklių sąrašas) apibrėžtys, nacionalinių taisyklių rengimo, tvirtinimo, be kita ko, viešųjų konsultacijų vykdymo, paskelbimo ir įtraukimo į nacionalinių taisyklių sąrašą tvarka yra nustatyta Tvarkos apraše. Tvarkos aprašo 2.1 papunktyje nurodyta, kad geležinkelių posistemų techninės taisyklės – tai Lietuvos Respublikoje geležinkelių posistemiams ar jų dalims keliami techniniai reikalavimai, kurie yra būtini esminiams reikalavimams įvykdyti ir geležinkelių sistemos sąveikai užtikrinti; 2.2 papunktyje – geležinkelių transporto eismo saugos taisyklės (toliau – eismo saugos taisyklės) – Lietuvos Respublikoje taikomi geležinkelių transporto eismo saugos reikalavimai. Remiantis Tvarkos aprašo 3 punktu, eismo saugos institucija yra įgaliota pranešti apie nacionalinių taisyklių sąrašo pakeitimus Agentūrai, Susisiekimo ministerija – rengti nacionalinių taisyklių sąrašo pakeitimus Tvarkos aprašo II skyriuje nustatyta tvarka.

Tvarkos aprašo 13 punkte numatyta, kad: „Eismo saugos taisyklės ir geležinkelių posistemų techninės taisyklės yra laikomos patvirtintomis nacionalinėmis taisyklėmis, jeigu jos yra įtrauktos į Tvarkos aprašo 13¹ punkte nustatyta tvarka skelbiamą <...> taisyklių sąrašą <...>“. Remiantis 13¹ punktu, „<...> taisyklių sąrašą sudarančios eismo saugos taisyklės ir stacionariųjų geležinkelių posistemų techninės taisyklės yra skelbiamos Reglamento (ES) 2016/796⁵ 27 straipsnyje nurodytoje informacinėje sistemoje – Agentūros tvarkomoje Bendrojoje taisyklių duomenų bazėje, geležinkelių riedmenis sudarantiems geležinkelių posistemiams taikomos geležinkelių posistemų techninės taisyklės skelbiamos Reglamento (ES) 2016/796 27 straipsnyje nurodytoje informacinėje sistemoje – Agentūros tvarkomoje Pamatinių dokumentų duomenų bazėje. Pastabos: 1. Bendroji taisyklių duomenų bazė: <https://srd.era.europa.eu/home>. 2. Pamatinių dokumentų duomenų bazė: <https://rdd.era.europa.eu/rdd/>.“

Vis dėlto šiuo metu galiojančios redakcijos GTESĮ 5 straipsnio 1 dalyje numatyta, kad susisiekimo ministras nustato ne tik nacionalinių taisyklių rengimo ir tvirtinimo tvarką, tačiau tvirtina ir patį nacionalinių taisyklių sąrašą.

3.2. Dėl bendrųjų eismo saugos tikslų įgyvendinimo priemonių

GTESĮ 6 straipsnio 2 dalyje nurodyta, kad Lietuvos Respublikos Vyriausybė (toliau – Vyriausybė) ar jos įgaliota institucija nustato bendrųjų eismo saugos tikslų įgyvendinimo priemones. Tačiau GTESĮ 7 straipsnio 9 dalyje jau nustatyta, kad eismo saugos institucija kiekvienais metais, ne vėliau kaip iki gruodžio 31 d., parengia su geležinkelių infrastruktūros valdytojais, geležinkelio įmonėmis (vežėjais) suderina ir savo interneto svetainėje paskelbia kitų metų eismo saugos planą, kuriame nustatomos priemonės bendriesiems eismo saugos tikslams (toliau – BST) pasiekti. Šis planas tikslinamas Europos Komisijai patvirtinus ar pakeitus BST. Eismo saugos institucija, rengdama GTESĮ 7 straipsnio 12 dalyje nurodytą eismo saugos ataskaitą, įvertina, ar metinis eismo saugos planas buvo įgyvendintas.

⁴ Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro 2006 m. gruodžio 22 d. įsakymas Nr. 3-507 „Dėl Leidimų pradėti naudoti stacionariuosius geležinkelių posistemius ir leidimų pateikti rinkai geležinkelių riedmenis išdavimo taisyklių patvirtinimo“.

⁵ 2016 m. gegužės 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2016/796 dėl Europos Sąjungos geležinkelių agentūros ir kuriuo panaikinamas Reglamentas (EB) Nr. 881/2004.

Remiantis Direktyvos (ES) 2016/798⁶ 3 straipsnio 5 dalimi, „bendrieji saugos tikslai (BST) – būtiniausi saugos lygiai, kuriuos turi pasiekti visa sistema ir, jei įmanoma, skirtingos Sąjungos geležinkelių sistemos dalys (kaip antai paprastųjų geležinkelių sistema, greitųjų geležinkelių sistema, ilgieji geležinkelio tuneliai ar linijos, naudojamos tik krovinių vežimui);“ (ši nuostata yra perkelta į GTESĮ 2 straipsnio 2 dalį). Vadovaujantis Direktyvos (ES) 2016/798 7 straipsnyje nustatytu reguliavimu, Agentūra rengia BST projektus bei jų dalinių pakeitimų projektus, teikia atitinkamas rekomendacijas Komisijai, kuri rengia ir priima įgyvendinimo reglamentus dėl BST turinio ir jų turinio dalinių pakeitimų. Direktyvos (ES) 2016/798 7 straipsnio 7 dalyje nustatyta, kad valstybės narės priima visus būtinus savo nacionalinių taisyklių dalinius pakeitimus, kad būtų pasiekti bent BST, taip pat ir patikslinti BST pagal prie jų pridėtus įgyvendinimo grafikus. Į tuos dalinius pakeitimus atsižvelgiama *metiniuose saugos planuose*, nurodytuose Direktyvos (ES) 2016/798 4 straipsnio 1 dalies f punkte (pagal Direktyvos (ES) 2016/798 4 straipsnio 1 dalies f ir g punktus, valstybės narės rengia ir skelbia metinius saugos planus, kuriuose nustatomos numatomos priemonės pasiekti BST, ir atitinkamais atvejais padeda Agentūrai stebėti geležinkelių saugos plėtojamą Sąjungos lygiu).

Direktyvos (ES) 2016/798 16 straipsnyje nustatyta, kad kiekviena valstybė narė privalo įsteigti nepriklausomą nuo rinkos dalyvių *eismo saugos instituciją, kuri, be kita ko, padeda Agentūrai* „išduoti, atnaujinti, iš dalies pakeisti ir panaikinti leidimus pateikti transporto priemonę rinkai pagal Direktyvos (ES) 2016/797⁷ 21 straipsnio 5 dalį ir transporto priemonių tipų patvirtinimus pagal Direktyvos (ES) 2016/797 24 straipsnį, bendrus saugos sertifikatus, išduotus pagal 10 straipsnio 5 dalį, stebi, *skatina taikyti saugos reguliavimo sistemą, prireikus užtikrina jos taikymą ir ją atnaujinti, prižiūri geležinkelio įmones ir infrastruktūros valdytojus* pagal Direktyvos (ES) 2016/797 17 straipsnį“ ir pan. Taigi, eismo saugos institucija (ne Vyriausybė) yra nacionalinė įstaiga, kuriai pagal šią direktyvą pavestos eismo saugos užtikrinimo užduotys (Direktyvos (ES) 2016/798 3 straipsnio 7 dalis).

Be to, GTESĮ 6 straipsnio 1 dalyje nurodyta, kad, vykdydama šiame įstatyme nustatytas funkcijas, valstybinį eismo saugos valdymą atlieka Vyriausybė. Iš tikrųjų, vadovaujantis GTESĮ nuostatomis, Vyriausybė tik įgalioja institucijas atlikti tam tikras funkcijas, pavyzdžiui, GTESĮ 32 straipsnio 4 dalyje numatyta, kad eismo saugos institucija, gavusi prašymą ir kitus nustatytus reikalavimus patvirtinančius dokumentus ir juos įvertinusi, ne vėliau kaip per 8 darbo dienas pateikia *Vyriausybės įgaliotai institucijai* užsakymą išrašyti traukinio mašinisto pažymėjimą. Manytina, kad įgaliojimų suteikimas neturėtų būti prilygintas valstybiniam eismo saugos valdymui, kadangi, priešingu atveju, Lietuvos Respublikos Seimas, kuris priima įstatymus, turėtų būti taip pat laikomas valstybinį eismo saugos valdymą atliekančia institucija (kaip ir visų kitų valstybės reguliuojamų sričių).

3.3. Dėl didelį susirūpinimą keliančių eismo saugos valdymo sistemos priemonių netaikymo ar netinkamo taikymo atvejų sąrašo

Remiantis GTESĮ 4 straipsnio 2 dalimi, geležinkelių infrastruktūros valdytojai, geležinkelio įmonės (vežėjai), siekdami užtikrinti saugų geležinkelių sistemos naudojimą ir eismo saugai kylančių pavojų kontrolę, parengia susisiekinimo ministro nustatytus reikalavimus atitinkančias eismo saugos valdymo sistemas Reglamente (ES) 2018/762⁸ nustatyta tvarka. Eismo saugos valdymo sistema – geležinkelių infrastruktūros valdytojo ir (ar) geležinkelio įmonės (vežėjo) nustatytų priemonių ir procedūrų, kuriomis siekiama užtikrinti, kad šie asmenys veiklą vykdys saugiai, visuma (GTESĮ 2 straipsnio 27 dalis). Vadovaujantis GTESĮ 8 straipsnio 1 ir 2 dalimis, geležinkelio įmonės

⁶ 2016 m. gegužės 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2016/798 dėl geležinkelių saugos su paskutiniais pakeitimais, padarytais 2020 m. spalio 21 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) 2020/1530.

⁷ 2016 m. gegužės 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2016/797 dėl geležinkelių sistemos sąveikos Europos Sąjungoje su pakeitimais, padarytais 2020 m. spalio 21 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) 2020/1530.

⁸ 2018 m. kovo 8 d. Europos Komisijos deleguotasis reglamentas (ES) 2018/762, kuriuo pagal Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą (ES) 2016/798 nustatomi su saugos valdymo sistemų reikalavimais susiję bendrieji saugos būdai ir panaikinami Europos Komisijos reglamentai (ES) Nr. 1158/2010 ir (ES) Nr. 1169/2010, su paskutiniais pakeitimais, padarytais 2020 m. birželio 12 d. Komisijos deleguotuoju reglamentu (ES) 2020/782.

(vežėjai), kitos įmonės, pageidaujamos vykdyti su geležinkelių transportu susijusią veiklą, privalo įgyti eismo saugos institucijos arba Agentūros išduodamą bendrąjį saugos sertifikatą, geležinkelių infrastruktūros valdytojai, siekdami teisėtai valdyti geležinkelių infrastruktūrą, – eismo saugos institucijos išduodamą saugos leidimą (pagal GTESĮ 9 straipsnio 2 dalį). Bendrojo saugos sertifikato ar saugos leidimo paskirtis – įrodyti, kad minėtieji subjektai parengė savo eismo saugos valdymo sistemas ir patvirtino priemones, kurios užtikrina techninio sąveikumo specifikacijose (toliau – TSS), kituose ES teisės aktuose ir nacionalinėse taisyklėse nustatytų reikalavimų laikymąsi, geležinkelio įmonės (vežėjai), kitos įmonės geba kontroliuoti riziką, teikti saugias keleivių, bagažo ir (ar) krovinių vežimo vietiniais ir (ar) tarptautiniais maršrutais paslaugas geležinkelių tinkle ar jo dalyje ir (ar) saugiai naudotis geležinkelių infrastruktūra, manevruodami ir (ar) važiuodami į geležinkelių infrastruktūros objektų statybos, remonto ir (ar) techninės priežiūros darbų atlikimo vietą ar iš jos, geležinkelių infrastruktūros valdytojai – užtikrinti saugų geležinkelių infrastruktūros projektavimą, valdymą, priežiūrą ir naudojimą bei traukinių eismo valdymą ir organizavimą. Todėl viena iš svarbiausių geležinkelių infrastruktūros valdytojų, geležinkelio įmonių (vežėjų), kitų įmonių pareigų yra įgyvendinti eismo saugos valdymo sistemose nustatytas priemones (GTESĮ 8 straipsnio 21 dalies 2 punktas ir 9 straipsnio 18 dalies 2 punktas).

Vadovaujantis GTESĮ 8 straipsnio 14 ir 21 dalimis, nustačiusi reikalavimo įgyvendinti eismo saugos valdymo sistemoje nustatytas priemones (ir procedūras) pažeidimą, eismo saugos institucija per 3 darbo dienas raštu įspėja bendrojo saugos sertifikato turėtoją apie galimą laikiną bendrojo saugos sertifikato galiojimo apribojimą tinklui, tinklo daliai ar veiklos rūšiai arba kitais atvejais – apie bendrojo saugos sertifikato galiojimo sustabdymą ir nustato ne trumpesnę kaip 20 darbo dienų terminą nustatytiems pažeidimams pašalinti. Jeigu per eismo saugos institucijos nustatytą terminą pažeidimams pašalinti ar eismo saugos institucijos ar sertifikuojamos veiklos trūkumų šalinimo plane nurodytą terminą nepašalinami trūkumai, dėl kurių šio sertifikato turėtojas buvo įspėtas, eismo saugos institucija laikinai apriboja bendrojo saugos sertifikato galiojimą tinklui, tinklo daliai ar veiklos rūšiai, arba kitais atvejais sustabdo bendrojo saugos sertifikato galiojimą per 3 darbo dienas nuo termino, per kurį bendrojo saugos sertifikato turėtojas turėjo pašalinti pažeidimus, dėl kurių buvo įspėtas, arba nuo trūkumų šalinimo plane nustatyto termino pabaigos ir nustato ne trumpesnę kaip 20 darbo dienų terminą nustatytiems trūkumams pašalinti. Nepašalinus trūkumų, dėl kurių bendrojo saugos sertifikato galiojimas tinklui, tinklo daliai ar veiklos rūšiai buvo laikinai apribotas arba kitais atvejais sustabdytas, eismo saugos institucija per 3 darbo dienas nuo trūkumų pašalinimo termino pabaigos atitinkamai apriboja bendrojo saugos sertifikato galiojimą tinklui, tinklo daliai ar veiklos rūšiai arba panaikina bendrojo sertifikato galiojimą ir per 3 darbo dienas nuo sprendimo apriboti bendrojo saugos sertifikato galiojimą tinklui, tinklo daliai ar veiklos rūšiai arba panaikinti bendrojo sertifikato galiojimą priėmimo dienos informuoja Agentūrą ir pateikia tokį sprendimą pagrindžiančius įrodymus.

(Tuo atveju, kai bendrąjį saugos sertifikatą išdavė Agentūra ir jo turėtojas per eismo saugos institucijos nustatytą terminą, kuris yra ne trumpesnis kaip 20 darbo dienų, nepašalina trūkumų, dėl kurių bendrojo saugos sertifikato galiojimas tinklui, tinklo daliai ar veiklos rūšiai buvo laikinai apribotas arba kitais atvejais sustabdytas, eismo saugos institucija pateikia Agentūrai prašymą atitinkamai apriboti Agentūros išduoto bendrojo saugos sertifikato galiojimą, jeigu nustatyti trūkumai yra susiję atitinkamai tik su vienu iš bendrajame saugos sertifikate nurodytų tinklų, tinklo dalimi ar viena iš veiklos rūšių, arba kitais atvejais jį panaikinti.)

Remiantis GTESĮ 9 straipsnio 14, 15, 17 dalimis, nustačiusi, kad geležinkelių infrastruktūros valdytojas neįgyvendina eismo valdymo sistemos priemonių (ir procedūrų), eismo saugos institucija per 3 darbo dienas raštu įspėja saugos leidimo turėtoją apie galimą saugos leidimo galiojimo sustabdymą ir nustato ne trumpesnę kaip 20 darbo dienų terminą nustatytiems pažeidimams pašalinti. Pažeidimų pašalinimo terminas gali būti pratęstas 20 darbo dienų, pateikus motyvuotą prašymą eismo saugos institucijai. Jeigu per eismo saugos institucijos nustatytą terminą nepašalinami pažeidimai, dėl kurių saugos leidimo turėtojas buvo įspėtas, eismo saugos institucija sustabdo saugos leidimo galiojimą per 3 darbo dienas nuo termino, per kurį saugos leidimo turėtojas turėjo pašalinti pažeidimus, pabaigos ir nustato ne trumpesnę kaip 20 darbo dienų terminą nustatytiems trūkumams pašalinti. Pažeidimų pašalinimo terminas gali būti pratęstas 20 darbo dienų, pateikus motyvuotą

prašymą eismo saugos institucijai. Saugos leidimo galiojimas panaikinamas ne vėliau kaip per 3 darbo dienas nuo termino, per kurį saugos leidimo turėtojas privalėjo pašalinti nustatytus pažeidimus, dėl kurių saugos leidimo galiojimas buvo sustabdytas, pabaigos.

Vis dėlto eismo saugos valdymo sistema – tai oficialus, dokumentuotas ir nuolat veikiančių procesų rinkinys, pasižymintis didele apimtimi. Remiantis eismo saugos institucijos patirtimi, vykdant ūkio subjektų veiklos priežiūrą, vienu eismo saugos valdymo sistemos priemonių ir procedūrų netaikymas arba netinkamas taikymas gali sukelti arba realiai kelia grėsmę eismo saugai, tačiau kitų priemonių neįgyvendinimas ir procedūrų nesilaikymas *de facto* pasekmių nesukelia ir yra labiau formalaus pobūdžio.

Remiantis Reglamento (ES) 2018/763⁹, kuris taikomas vertinant eismo saugos valdymo sistemų projektus, prieš išduodant bendrąjį saugos sertifikatą, 12 straipsnio 2 dalimi, ir Reglamento (ES) 2018/761¹⁰ 2 straipsnio b dalimi, trūkumai yra skirstomi į šalinamus trūkumus, t. y. kuriuos reikia pašalinti, siekiant įgyti bendrąjį saugos sertifikatą, ir į nedidelius trūkumus, kurie netrukdo išduoti bendrąjį saugos sertifikatą arba saugos leidimą ir kurį galima palikti vėlesnei priežiūrai. Pastarieji trūkumai Reglamente (ES) 2018/763 įvardijami kaip „susirūpinimą keliantys klausimai“.

Kitaip tariant, Reglamente (ES) 2018/763 yra numatytas tam tikras trūkumų diferencijavimas, išduodant bendrąjį saugos sertifikatą. Tačiau analogiškas eismo saugos valdymo sistemų priemonių netaikymo arba netinkamo taikymo kaip pažeidimo diferencijavimas GTESĮ šiuo metu nėra numatytas, todėl *de jure* eismo saugos institucija turi laikinai apriboti bendrojo saugos sertifikato galiojimą arba jį sustabdyti, nustačiusi bet koki, net ir formalaus pobūdžio eismo saugos valdymo sistemoje nustatytos priemonės (ir procedūros) netaikymo atvejį.

Reglamento (ES) 2018/761 7 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad nacionalinė saugos institucija nustato ir paskelbia sprendimų priėmimo kriterijus, pagal kuriuos ji vertina, ar geležinkelių infrastruktūros valdytojas arba geležinkelio įmonė (vežėjas) teisingai taiko eismo saugos valdymo sistemą ir ar taikant eismo saugos valdymo sistemą yra veiksmingai valdoma su geležinkelių infrastruktūros valdytojo arba geležinkelio įmonės (vežėjo) veikla susijusi rizika. *Šie kriterijai apima informaciją, kaip nacionalinė eismo saugos institucija elgiasi nustačiusi geležinkelių infrastruktūros valdytojo arba geležinkelio įmonės (vežėjo) eismo saugos valdymo sistemos neatitikties faktą.* Atsižvelgiant į paminėtas nuostatas, eismo saugos institucija, remdamasi savo, kaip priežiūros institucijos, patirtimi, galėtų nustatyti didelį susirūpinimą¹¹ keliančius eismo saugos valdymo sistemos netaikymo arba netinkamo taikymo atvejus ir patvirtinti jų sąrašą eismo saugos institucijos vadovo įsakymu.

3.4. Dėl teisinio reguliavimo dubliavimo atsisakymo

GTESĮ 7 straipsnyje yra reglamentuojamos nacionalinės geležinkelių transporto eismo saugos institucijos funkcijos ir pareigos, perkeltiant Direktyvą (ES) 2016/797 ir Direktyvą (ES) 2016/798. Kadangi Lietuvos Respublikos nacionalinė geležinkelių transporto eismo saugos institucija yra klasikinė ūkio subjektų veiklos priežiūrą vykdanči institucija, viešojo administravimo subjektas, GTESĮ yra tikslinga nustatyti specifines, tik su jos veikla susijusias normas. Tačiau šiuo metu GTESĮ 7 straipsnyje yra ir bendrinių nuostatų, kurios atkartoja šiuo metu galiojančios redakcijos VAĮ įtvirtintą reguliavimą.

GTESĮ 7 straipsnio 2 dalies 1 punkte nurodyta, kad eismo saugos institucija „<....> prižiūri, kaip juridiniai ir fiziniai asmenys laikosi Europos Sąjungos teisės aktų, Lietuvos Respublikos tarptautinių sutarčių, Lietuvos Respublikos įstatymų ir kitų teisės aktų, reglamentuojančių eismo saugos klausimus, reikalavimų;“, kitaip tariant „atlieka ūkio subjektų veiklos priežiūrą“, kuri VAĮ 2

⁹ 2018 m. balandžio 9 d. Komisijos įgyvendinimo reglamentas (ES) 2018/763, kuriuo pagal Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą (ES) 2016/798 nustatomos bendrų saugos sertifikatų išdavimo geležinkelio įmonėms praktinės taisyklės ir panaikinamas Komisijos reglamentas (EB) Nr. 653/2007.

¹⁰ 2018 m. vasario 16 d. Komisijos deleguotasis reglamentas (ES) 2018/761, kuriuo nustatomi nacionalinių saugos institucijų, pagal Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą (ES) 2016/798 išdavusių bendrą saugos sertifikatą arba saugos leidimą, vykdomos priežiūros bendrieji saugos būdai ir panaikinamas Komisijos reglamentas (ES) Nr. 1077/2012.

¹¹ Siūloma vartoti Reglamente (ES) 2018/763 vartojamos formuluotės „susirūpinimą keliantis atvejis“, kuris neužkerta kelio išduoti bendrąjį saugos sertifikatą ar saugos leidimą, priešingybė – „didelį susirūpinimą keliantis atvejis“, kuris nedelsiant reikalautų eismo instituciją imtis veiksmų.

straipsnio 16 dalyje nurodyta kaip viešojo administravimo subjektų veikla prižiūrint, kaip ūkio subjektai laikosi teisės aktų ir administracinių sprendimų, o ūkio subjektas – tai fizinis ar juridinis asmuo arba kita organizacija, juridinio asmens arba kitos organizacijos padalinys, Lietuvos Respublikos teritorijoje vykdomas ūkinę veiklą, kurią prižiūri viešojo administravimo subjektai (VAĮ 2 straipsnio 14 dalis).

GTESĮ 7 straipsnio 2 dalies 2 dalyje nustatyta, kad eismo saugos institucija „<...> o prireikus imasi priemonių, kuriomis įpareigoja šio straipsnio 2 dalies 1 punkte nurodytus asmenis laikytis šių taisyklių reikalavimų;“ yra perteklinė, nes ūkio subjektai turi konstitucinę pareigą laikytis įstatymų ir kitų teisės aktų. Taip pat kaip perteklinė vertintina GTESĮ 7 straipsnio 2 dalies 5 punkto nuostata, kad eismo saugos institucija, kuri dalyvauja rengiant teisės aktų, susijusių su eismo sauga, geležinkelių sistemos sąveikumu ir TSS įgyvendinimu, projektus, *taip pat atlieka jų analizę* (kadangi tai yra savaime suprantama). Be to, GTESĮ 36 straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad eismo saugos institucija turi teisę atlikti patikrinimus, siekdama nustatyti, ar traukinio mašinistai, geležinkelių infrastruktūros valdytojai, geležinkelio įmonės (vežėjai) laikosi šio įstatymo ir kitų teisės aktų, reglamentuojančių geležinkelių riedmenų valdymą ir naudojimą, reikalavimų. Remiantis VAĮ 31 straipsnio 2 dalimi, laikoma, kad viešojo administravimo subjektas vykdo ūkio subjekto veiklos priežiūrą, jeigu atlieka ūkio subjekto veiklos patikrinimus ir jam atitinkamai taikomos IV skyriaus „Licencijavimas ir ūkio subjektų veiklos priežiūra“ nuostatos.

GTESĮ 7 straipsnio 6 dalyje nurodyta, kad: „Asmenys, kurių veiklos patikrinimas yra atliekamas, turi teisę dalyvauti atliekant jų vykdomos veiklos sąlygų laikymosi patikrinimus ir teikti eismo saugos institucijai paaiškinimus“. VAĮ 27 straipsnyje yra reglamentuoti ūkio subjektų priežiūros institucijų atliekamiems patikrinimams vietoje keliami reikalavimai. VAĮ 27 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad: „2. Paaiškinimai ir patikrinimo vietoje metu nustatyti faktiniai duomenys turi būti užfiksuoti ir kartu su tikrintojų parašais pridedami prie patikrinimo akto (išvados).“

GTESĮ 7 straipsnio 8 dalyje nustatyta, kad: „Eismo saugos institucijos veikla grindžiama viešumo, nediskriminavimo ir skaidrumo principais. Atlikdama jai pavestas funkcijas, eismo saugos institucija privalo užtikrinti, kad visi su eismo saugos institucijos atliekamomis funkcijomis susiję asmenys turėtų galimybę pateikti savo paaiškinimus, ir pateikti savo priimamų sprendimų motyvus.“ VAĮ 3 straipsnyje nurodyta, kad viešojo administravimo subjektai savo veikloje vadovaujasi šiais principais: „<...> 5) išsamumo. Šis principas reiškia, kad viešojo administravimo subjektas į prašymą ar skundą turi atsakyti aiškiai ir argumentuotai, nurodydamas visas prašymo ar skundo nagrinėjimui įtakos turėjusias aplinkybes ir konkrečias teisės aktų nuostatas, kuriomis rėmėsi vertindamas prašymo ar skundo turinį; 6) lygiateisiškumo. Šis principas reiškia, kad viešojo administravimo subjektas, priimdamas administracinius sprendimus, turi atsižvelgti į tai, kad įstatymui visi asmenys lygūs, ir negali varžyti jų teisių ar teikti jiems privilegijų dėl jų lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės ir turtinės padėties, seksualinės orientacijos, išsilavinimo, religinių ar politinių pažiūrų, veiklos rūšies ir pobūdžio, gyvenamosios vietos ir kitų aplinkybių; <...> 11) skaidrumo. Šis principas reiškia, kad viešojo administravimo subjekto veikla turi būti vieša, išskyrus įstatymų nustatytus atvejus;“. VAĮ 30 straipsnyje nurodyta, kad ūkio subjektų veiklos priežiūra atliekama, vadovaujantis šiais principais: „<...> 2) nediskriminavimo. Šis principas reiškia, kad ūkio subjektų veiklos priežiūrą atliekantys subjektai negali vykdyti ūkio subjektų veiklos priežiūros, kuria būtų diskriminuojami ūkio subjektai dėl jų nuosavybės formos, pilietybės, gyvenamosios vietos ar valstybės, kurioje ūkio subjektas yra įsisteigęs, ar pagal kitus objektyvius šių subjektų požymius, jeigu kitos sąlygos, turinčios reikšmės ūkio subjekto rizikingumui, iš esmės nesiskiria; <...> 4) viešumo. Šis principas reiškia, kad informacija apie ūkio subjektų veiklos priežiūros atlikimo principus, procedūras ir rezultatus, atskleidžiamas apibendrinta forma, yra vieša. Šis principas netaikomas, jeigu informacijos atskleidimas trukdo siekti ūkio subjektų veiklos priežiūros tikslų arba gali būti pažeisti kituose teisės aktuose nustatyti konfidencialumo reikalavimai;“. VAĮ 10 straipsnio 5 dalies 5 ir 6 punktuose nustatyta, kad, be kita ko, administraciniame sprendime turi būti nurodyta administracinio sprendimo teisinis ir faktinis pagrindas ar kitos administraciniam sprendimui įtakos turėjusios aplinkybės ir administracinio sprendimo motyvai. Taigi VAĮ yra įtvirtinti visi Direktyvoje 2016/798 Lietuvos Respublikos nacionalinei geležinkelių transporto saugos institucijai taikomi principai ir bendrieji

reikalavimai, kurie šiuo metu taip pat yra išvardyti GTESĮ 7 straipsnio 8 dalyje, o šios dalies antrasis sakinys dėl paaiškinimų teikimo netgi dubliuoja to paties GTESĮ 7 straipsnio 6 dalį.

2027 m. lapkričio 1 d. įsigaliosiančio VAI Nr. 441 11 straipsnyje išdėstyto VAI III¹ 28² straipsnio 4 dalyje nustatyta, kad licencija išduodama jos duomenų rinkinį sudarius ir įregistravus tam skirtoje informacinėje sistemoje, Europos Sąjungos informacinėje sistemoje ar registre arba sudarius oficialų elektroninį dokumentą. Šiuo metu GTESĮ nuostatose, reglamentuojančiose licencijos (sertifikato, leidimo, pažymėjimo) išdavimą, nurodyta, kad išduodamas elektroninės formos dokumentas. Taip pat VAI Nr. 441 28⁵ straipsnio 5 dalimi, nustatyta, kad administracinio sprendimo dėl licencijos išdavimo ir administracinio sprendimo dėl licencijos papildymo, pakeitimo ar patikslinimo priimti nereikia, išskyrus atvejus, kai pareiškėjo prašymas išduoti, papildyti, pakeisti ar patikslinti licenciją tenkinamas tik iš dalies arba kai papildant, pakeičiant ar patikslinant licenciją susiaurinamos licencija suteiktos teisės, ir *licencijavimą nustatančiame įstatyme nustatytas išimtis*. GTESĮ beveik visuose straipsniuose, reglamentuojančiuose leidimų, pažymėjimų, sertifikatų išdavimą, numatyta, kad priimamas administracinis sprendimas dėl jų išdavimo. Remiantis VAI Nr. 441 28² 8 dalimi, licencijos turėtojas I arba II kategorijos licencijomis suteiktos teisės negali perleisti ar perduoti kitam asmeniui, išskyrus juridinio asmens reorganizavimo ar pertvarkymo atvejus, *jeigu licencijavimą nustatančiame įstatyme nenustatyta kitaip*. GTESĮ nuostatose taip pat draudžiama savo vardu įgalioti kitus asmenis ar kitaip perleisti kitiems asmenims įgytą teisę vykdyti tam tikrą veiklą. Be to, vadovaujantis VAI Nr. 441 28² straipsnio 14 dalimi, licencija netenka galios licencijos turėtojui fiziniam asmeniui mirus arba licencijos turėtoją juridinį asmenį, o jeigu licencija išduota juridinio asmens ar kitos organizacijos filialui ar atstovybei, – juridinio asmens ar kitos organizacijos filialą ar atstovybę išregistravus iš registro informacinės sistemos, kurioje tvarkomas Juridinių asmenų registras. GTESĮ taip pat numatyta, kad licencija (sertifikatas, leidimas, pažymėjimas) netenka galios, jeigu juridinis asmuo likviduojamas ar reorganizuojamas ir baigia savo veiklą kaip savarankiškas ūkio subjektas arba fizinis asmuo miršta.

3.5. Dėl darbuotojų, kurie atlieka eismo saugai svarbias užduotis, sveikatos patikros

GTESĮ 19¹ straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad laikoma, jog geležinkelių infrastruktūros valdytojų ir geležinkelio įmonių (vežėjų) darbuotojai atlieka eismo saugai užtikrinti svarbias užduotis, jeigu jų funkcijos apima geležinkelių infrastruktūros valdytojų ir geležinkelio įmonių (vežėjų) eismo saugos valdymo sistemose arba Įgyvendinimo reglamente (ES) 2019/773 nurodytų eismo saugai užtikrinti svarbių užduočių atlikimą, tačiau tik darbuotojams, nurodytiems Įgyvendinimo reglamento (ES) 2019/773 priedo 4.7.1 punkte, privalomai taikomas reikalavimas pasitikrinti sveikatą.

Vadovaujantis Įgyvendinimo reglamento (ES) 2019/773 priedo 4.7.1 papunkčiu, privalomai sveikatą turi tikrintis: 1) traukinius lydintys darbuotojai (išskyrus traukinio mašinistus), 2) darbuotojai, kurie atlieka traukinių parangos užduotis arba 3) tvarko traukinių eismą ir duoda leidimus traukiniams važiuoti. Sveikatos patikrinimo periodiškumas, turinys, atvejai, kai papildomai atliekamas psichikos sveikatos patikrinimas, ir bendrieji medicininiai (arba fizinio parengtumo) reikalavimai yra nustatyti Įgyvendinimo reglamento (ES) 2019/773 priedo 4.7.2 ir 4.7.3 papunkčiuose.

Darbuotojų, kurie tiesiogiai vadovauja ir (ar) tvarko manevrų eismą, sveikatos būklės pablogėjimas gali turėti neigiamą įtaką eismo saugai, todėl GTESĮ 19¹ straipsnio 4 dalyje yra nustatyta, kad jų sveikata taip pat privalo būti patikrinta prieš pavedant vykdyti eismo saugai užtikrinti svarbią užduotį (tiesiogiai vadovauti ir (ar) tvarkyti manevrų eismą) ir vėliau tikrinama Įgyvendinimo reglamento (ES) 2019/773 priedo nustatytu periodiškumu.

Vis dėlto GTESĮ 19¹ straipsnio 4 dalyje, priešingai nei kitose 19¹ straipsnio dalyse, pavyzdžiui, GTESĮ 19¹ straipsnio 1–3 dalyse¹², nėra nė menkiausios užuominos, kad Įgyvendinimo

¹² Nuostatose nurodyta, jog: „Laikoma, kad geležinkelių infrastruktūros valdytojų ir geležinkelio įmonių (vežėjų) darbuotojai atlieka eismo saugai užtikrinti svarbias užduotis, jeigu jų funkcijos apima geležinkelių infrastruktūros valdytojų ir geležinkelio įmonių (vežėjų) eismo saugos valdymo sistemose arba Įgyvendinimo reglamente (ES) 2019/773 nurodytų eismo saugai užtikrinti svarbių užduočių atlikimą.“ Įgyvendinimo reglamente (ES) 2019/773 nustatytais atvejais eismo saugai užtikrinti svarbias užduotis atliekantys darbuotojai turi atitikti Įgyvendinimo reglamente (ES) 2019/773

reglamente (ES) 2019/773 nurodyti traukinius lydintys darbuotojai (išskyrus traukinio mašinistus), darbuotojai, kurie atlieka traukinių parangos užduotis arba tvarko traukinių eismą ir duoda leidimus traukiniams važiuoti, privalo pasitikrinti sveikatą, prieš pradėdami vykdyti šias eismo saugai užtikrinti svarbias užduotis.

Be to, GTESĮ 19¹ straipsnio 6 ir 7 dalyse akcentuojama eismo saugai užtikrinti svarbias užduotis atliekančių asmenų tinkamos kvalifikacijos svarba, tačiau nenurodoma, kad kvalifikacijos tobulinimo priemonės ir žinių patikrinimo procedūros nustatomos geležinkelių infrastruktūros valdytojų ir geležinkelio įmonių (vežėjų) eismo saugos valdymo sistemose.

3.6. Dėl subjektų, išduodančių fizinio asmens, dirbančio pavoje zonoje geležinkelio zonoje ir (arba) krovinių krovimo ir tvirtinimo vagonuose darbų vadovo pažymėjimus

Vadovaujantis GTESĮ 20 straipsnio 1 ir 2 dalimis, fiziniai asmenys, kurie nėra geležinkelių infrastruktūros valdytojų arba geležinkelio įmonių (vežėjų) darbuotojai, tačiau siekia įgyti teisę dirbti pavoje zonoje geležinkelio zonoje, turi, o eismo saugai užtikrinti svarbias užduotis atliekantys darbuotojai gali eismo saugos institucijos nustatyta tvarka išlaikyti eismo saugos institucijos reikalavimus atitinkantį žinių patikrinimo egzaminą ir gauti elektroninės formos fizinio asmens, dirbančio pavoje zonoje geležinkelio zonoje, pažymėjimą. Fizinį asmenų, siekiančių įgyti teisę dirbti pavoje zonoje geležinkelių zonoje, egzaminus organizuoja, jų žinias tikrina ir pažymėjimą išduoda, pakeičia, atnaujina pažymėjimo galiojimą, sustabdo pažymėjimo galiojimą, panaikina pažymėjimo galiojimo sustabdymą ir panaikina pažymėjimo galiojimą GTESĮ 22 straipsnyje nurodytas egzaminavimo centras. Taip pat vadovaujantis 21 straipsnio 2 ir 3 dalimis, fiziniai asmenys, kurie nėra geležinkelių infrastruktūros valdytojų arba geležinkelio įmonių (vežėjų) darbuotojai, tačiau kurie siekia įgyti teisę vadovauti krovinių krovimo ir tvirtinimo vagonuose darbams, turi, o eismo saugai užtikrinti svarbias užduotis atliekantys darbuotojai gali eismo saugos institucijos nustatyta tvarka išlaikyti eismo saugos institucijos reikalavimus atitinkantį žinių patikrinimo egzaminą ir gauti elektroninės formos krovinių krovimo ir tvirtinimo vagonuose darbų vadovo pažymėjimą. Fiziniai asmenys, įgiję pažymėjimus, turi teisę vykdyti veiklą savarankiškai.

Egzaminus organizuoja, fizinį asmenų žinias tikrina ir minėtuosius pažymėjimą išduoda, pakeičia, atnaujina pažymėjimo galiojimą, sustabdo pažymėjimo galiojimą, panaikina pažymėjimo galiojimo sustabdymą ir panaikina pažymėjimo galiojimą šio įstatymo 22 straipsnyje nurodyti egzaminavimo centrai eismo saugos institucijos nustatyta tvarka.

Remiantis GTESĮ 22 straipsnio 1 dalimi patys egzaminavimo centrai siekiantys egzaminuoti fizinius asmenis, siekiančius įgyti teisę dirbti pavoje zonoje geležinkelio zonoje, ir (ar) fizinius asmenis, siekiančius įgyti teisę vadovauti krovinių krovimo ir tvirtinimo vagonuose darbams, turi gauti eismo saugos institucijos išduodamus elektroninės formos įgaliojimus egzaminuoti atitinkamus fizinius asmenis (toliau šiame skyriuje – įgaliojimai egzaminavimo centrams). GTESĮ 22 straipsnyje yra nustatytos įgaliojimų egzaminavimo centrams suteikimo sąlygos, veiklos sąlygos, įgaliojimų sustabdymo, panaikinimo sąlygos ir pan. Taigi pažymėjimus išduodantys egzaminavimo centrai yra privatūs ūkio subjektai, kurie siekdami vykdyti egzaminavimo centro veiklą, turi įgyti viešojo administravimo subjekto – eismo saugos institucijos suteikiamus įgaliojimus.

Taip pat remiantis GTESĮ 20 straipsnio 3 dalimi, fizinio asmens, dirbančio pavoje zonoje geležinkelio zonoje, pažymėjimą įgiję fiziniai asmenys privalo kas 5 metus nuo pažymėjimo išdavimo dienos GTESĮ 23 straipsnyje nurodytame mokymo centre išklausti 8 valandų trukmės eismo saugos institucijos nustatyto turinio mokymus, susijusius su darbu pavoje zonoje geležinkelio zonoje, kreiptis į egzaminavimo centrą dėl pažymėjimo galiojimo atnaujinimo ir pateikti mokymų išklausimą patvirtinančius dokumentus. Teisę vadovauti krovinių krovimo ir tvirtinimo vagonuose darbams ir pažymėjimą įgiję fiziniai asmenys, remiantis GTESĮ 21 straipsnio 5 dalimi, privalo kas 5 metus nuo pažymėjimo išdavimo dienos GTESĮ 23 straipsnyje nurodytame mokymo centre išklausti 16 valandų trukmės eismo saugos institucijos nustatyto turinio mokymus, kreiptis į egzaminavimo centrą dėl pažymėjimo galiojimo atnaujinimo ir pateikti mokymų išklausimą patvirtinančius dokumentus.

nurodytus ir geležinkelių infrastruktūros valdytojų bei geležinkelio įmonių (vežėjų) eismo saugos valdymo sistemose detalizuotus kalbos mokėjimo reikalavimus ir pan.

Vis dėlto VAI 2 straipsnio 7 dalyje yra nustatyta, kad licencija – dokumentas ar įrašas Licencijų informacinėje sistemoje, *kuriuo įstatymų nustatytais atvejais suteikiama teisė vykdyti tam tikros rūšies ūkinę veiklą*. Fizinio asmens, dirbančio pavoje zonoje geležinkelio zonoje, pažymėjimą suteikia teisę fiziniams asmenims teisę dirbti pavoje zonoje geležinkelio zonoje, krovinių krovimo ir tvirtinimo vagonuose darbų vadovo pažymėjimai suteikia fiziniams asmenims teisę vadovauti krovinių krovimo ir tvirtinimo vagonuose darbams. Remiantis VAI 29 straipsnio 1 dalimi, licencijas išduoda viešojo administravimo subjektai. VAI 5 straipsnyje nėra numatyta galimybė viešojo administravimo įgaliojimus suteikti privatiems ūkio subjektams, tad ir licencijų jie išduoti neturėtų.

Be to, praktikoje identifiikuota problema, kad, vadovaujantis GTESĮ 20 straipsnio 1 dalimi, fizinio asmens, dirbančio pavoje zonoje geležinkelio zonoje, pažymėjimą privalo turėti visi fiziniai asmenys, dirbantys pavoje zonoje geležinkelio zonoje¹³, net ir tais atvejais, kai realaus pavojaus eismo ar darbuotojų ar eismo saugai nėra, pavyzdžiui, fiziniai asmenys pjauna žolę, kai traukinių eismas nevyksta (yra sustabdytas). Šie darbai nėra susiję su eismo saugai svarbių užduočių atlikimu ir reikalavimas jiems įgyti pažymėjimą vertintinas kaip perteklinis. Siekiant užtikrinti šių asmenų ir eismo saugą, darbams atlikti turėtų būti gautas geležinkelių infrastruktūros valdytojo leidimas, asmenys supažindinti su pavojų geležinkelių infrastruktūroje keliančiais veiksniais ir apsisaugojimo nuo jų būdais ir nutrauktas traukinių eismas.

3.7. Kiti pakeitimai.

GTESĮ 28–30 straipsniuose reglamentuojamas atitikties vertinimo įstaigų, siekiančių atlikti Europos Bendrijos atitikties arba tinkamumo naudoti patikras, Europos Bendrijos patikras ar Lietuvos Respublikos patikras, įgaliojimų suteikimas, galiojimo sustabdymas ir panaikinimas. 2020 m. gruodžio 3 d. buvo priimtas naujos redakcijos Lietuvos Respublikos atitikties įvertinimo įstatymo Nr. VIII-870 pakeitimo įstatymas Nr. XIV-31 (toliau – Atitikties vertinimo įstatymas Nr. XIV-31), kuriuo, be kita ko, pakeistos sąvokos. GTESĮ, kuris nauja redakcija buvo išdėstytas 2020 m. lapkričio 10 d.¹⁴, nuostatos ir jose vartojamos sąvokos liko neatnaujintos, todėl reikalingi 3.8 skyriuje nurodyti patikslinimai.

GTESĮ 34 straipsnio 5 dalies 2 punkte nurodytas Kultūros paveldo *registras* nebeatitinka pagal prasmę naujos redakcijos Lietuvos Respublikos valstybės informacinių išteklių valdymo įstatymo Nr. XI-1807 2 straipsnio 31 dalyje apibrėžtos sąvokos „registro informacinė sistema“.

GTESĮ straipsniuose, reglamentuojančiuose licencijų (leidimų, sertifikatų, pažymėjimų) išdavimą nėra nustatyta, per kokį laikotarpį eismo saugos institucija informuoja prašymą pateikusių asmenį apie priimtą sprendimą.

Be to, GTESĮ straipsniuose, reglamentuojančiuose licencijų išdavimą yra nustatyta, kad duomenys apie asmenį, kuriam išduota licencija (leidimas, sertifikatas, pažymėjimas) skelbiami iki dienos, kai jos galiojimas panaikinamas, nenumačius aplinkybės, kad licencijos galiojimas gali pasibaigti, asmeniui nepateikus prašymo atnaujinti jos galiojimą.

4. Kokios siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama

4.1. Dėl geležinkelių transporto eismo saugos taisyklių, geležinkelių posistemių techninių taisyklių sąvokų, jų apibrėžčių, nacionalinių taisyklių sąrašo

Atsižvelgiant į tai, kad eismo saugos taisyklių ir geležinkelių posistemių techninių taisyklių sąvokos yra vartojamos GTESĮ nuostatose, taip pat kituose teisės aktuose, Įstatymo projekto 1 straipsnio 1 dalimi siūloma papildyti GTESĮ 2 straipsnį nauja 14¹ dalimi ir nustatyti, kad „*Geležinkelių posistemių techninės taisyklės – Lietuvos Respublikoje geležinkelių posistemiams ar jų dalims keliami techniniai reikalavimai, kurie yra būtini esminiams reikalavimams įvykdyti ir geležinkelių sistemos sąveikai užtikrinti.*“ ir Įstatymo projekto 1 straipsnio 2 dalimi siūloma papildyti

¹³ Vadovaujantis GTESĮ 2 straipsnio 43 dalimi, pavoje zonoje geležinkelio zona – zona, kuri tęsiasi 2,5 m į abi puses nuo kraštinių kelių kraštinių bėgių galvučių išorinių briaunų, arba zona, kuri tęsiasi nuo kraštinių kelių kraštinių bėgių galvučių išorinių briaunų iki asmenų prieigą prie geležinkelio kelio ribojančių techninių priemonių.

¹⁴ 2020 m. lapkričio 10 d. Lietuvos Respublikos geležinkelių transporto eismo saugos įstatymo Nr. IX-1905 pakeitimo įstatymas Nr. XIII-3424.

GTESĮ 2 straipsnį nauja 26¹ dalimi ir nustatyti, kad „*Geležinkelių transporto eismo saugos taisyklės (toliau – eismo saugos taisyklės) – Lietuvos Respublikoje taikomi eismo saugos reikalavimai.*“ Šių sąvokų apibrėžtys šiuo metu yra nustatytos Tvarkos apraše, aprobuotos Valstybinės lietuvių kalbos komisijos ir įtrauktos į Terminų banką.

Taip pat Įstatymo projekto 3 straipsniu siūloma patikslinti GTESĮ 5 straipsnio 1 dalį ir numatyti, kad *nacionalines taisykles tvirtina ir (arba) kitų subjektų patvirtintas nacionalines taisykles į nacionalinių taisyklių sąrašą įtraukia susisiekimo ministras. Susisiekimo ministras nustato nacionalinių taisyklių rengimo, tvirtinimo, paskelbimo ir jų įtraukimo į nacionalinių taisyklių sąrašą tvarką*, t. y. visa tai, kas šiuo metu reglamentuota Tvarkos apraše. Kaip jau minėta, nacionalinių taisyklių sąrašą sudaro Tvarkos aprašo nustatyta tvarka parengtos, patvirtintos ir paskelbtos:

1) geležinkelių transporto eismo saugos taisyklės ir stacionariesiems geležinkelių posistemiams taikomos techninės geležinkelių posistemių taisyklės, kurios yra skelbiamos Agentūros tvarkomoje Bendrųjų taisyklių duomenų bazėje <https://srd.era.europa.eu/home>. Agentūra 2020–2024 m. atliko Lietuvos Respublikos notifikuotų eismo saugos ir stacionariesiems geležinkelių posistemiams taikomų techninių geležinkelių posistemių taisyklių peržiūrą, kaip tai numatyta Direktyvos (ES) 2016/798 8 straipsnio 1 dalyje, ir teigiamai įvertintas taisykles įtraukė į Bendrųjų taisyklių duomenų bazę. Vadovaujantis Reglamento (ES) 2016/796 27 straipsniu, Bendrųjų taisyklių duomenų bazė yra pagrindinis ir pirminis informacijos apie valstybėje narėje taikomas nacionalines eismo saugos taisykles ir stacionariesiems geležinkelių posistemiams taikomas nacionalines taisykles šaltinis;

2) geležinkelių posistemių, kurie sudaro geležinkelių riedmenis, nacionalinės geležinkelių posistemių techninės taisyklės, kurios yra skelbiamos Agentūros tvarkomoje informacinėje sistemoje – Pamatinių dokumentų duomenų bazėje <https://rdd.era.europa.eu/rdd/>. Agentūra 2017 m. ir pakartotinai 2024–2025 m. (įsigaliojus naujos redakcijos techninio sąveikumo specifikacijoms) atliko geležinkelių posistemių techninių taisyklių, taikomų riedmenis sudarantiems geležinkelių posistemiams, peržiūrą ir teigiamai įvertintas taisykles įtraukė į Pamatinių dokumentų duomenų bazę. Vadovaujantis Reglamento (ES) 2016/796 27 straipsniu, Pamatinių dokumentų duomenų bazė yra pagrindinis ir pirminis informacijos apie valstybėje narėje geležinkelių riedmenims taikomas nacionalines technines taisykles šaltinis.

Agentūra sukūrė Bendrųjų taisyklių duomenų bazę ir Pamatinių dokumentų duomenų bazę, kuriose skelbiamos valstybių narių nacionalinės taisyklės, siekdama kelių pagrindinių, tarpusavyje susijusių tikslų: 1) centralizuoti ir užtikrinti nacionalinių taisyklių prieinamumą: pagrindinis tikslas buvo surinkti į vieną vietą ir viešai paskelbti įvairias nacionalines geležinkelių sektoriaus taisykles, kurios anksčiau buvo išskaidytos ir sunkiai surandamos. Geležinkelio įmonės (vežėjai), gamintojai, geležinkelių infrastruktūros valdytojai, nacionalinės institucijos ir kitos suinteresuotosios šalys nuo šiol galės lengvai rasti ir susipažinti su konkrečioje valstybėje narėje galiojančiomis taisyklėmis; 2) skatinti geležinkelių sistemos sąveikumą ir integraciją: nacionalinių taisyklių skirtumai yra viena iš kliūčių sklandžiai tarpvalstybinei geležinkelių transporto veiklai. Nors ES siekia suderinti taisykles TSS ir taikydama bendrą saugos metodiką, tam tikrose srityse nacionalinės taisyklės yra vis dar reikalingos, todėl jų viešas skelbimas padeda geriau suprasti šiuos nacionalinius skirtumus ir laikytis nacionalinio reglamentavimo; 3) remti ES geležinkelių teisės aktų įgyvendinimą: duomenų bazių sukūrimas buvo numatytas IV geležinkelių pakete¹⁵; 4) didinti saugą ir efektyvumą: lengvesnė prieiga prie eismo saugos taisyklių padeda geležinkelio įmonėms geriau suprasti ir įgyvendinti saugos reikalavimus visoje ES.

Be to, prieiga prie eismo saugos ir geležinkelių posistemių techninių taisyklių minėtose duomenų bazėse supaprastina ir pagreitina Direktyvoje (ES) 2016/797 ir Direktyvoje (ES) 2016/798 numatytų leidimų geležinkelių infrastruktūros valdytojams ir geležinkelių įmonėms (vežėjams) gavimo procesą, tad taisyklių priėmimo (derinimo su Agentūra) ir paskelbimo (įtraukimo į sąrašą) procedūra turi būti vienoda visose ES valstybėse narėse.

GTESĮ formuluotė, kad susisiekimo ministras tvirtina nacionalinių taisyklių sąrašą, yra klaidinanti, kadangi susisiekimo ministras nustato nacionalinių taisyklių parengimo, tvirtinimo,

¹⁵ <https://itsa.lrv.lt/lt/veiklos-sritys/gelezinkeliu-transportas/ketvirtasis-gelezinkeliu-paketas/>.

paskelbimo ir jų įtraukimo į sąrašą tvarką, susisiekimo ministras gali pats priimti (patvirtinti) teisės aktus, kurie laikomi nacionalinėmis taisyklėmis, pavyzdžiui, Pervažų įrengimo ir naudojimo taisyklės¹⁶, arba jas gali patvirtinti kiti subjektai, pavyzdžiui, nacionalinė akreditavimo įstaiga gali patvirtinti nacionalinius standartus, nustatančius geležinkelių posistemių reikalavimus. Vis dėlto patį sąrašą sudaro nacionalinės taisyklės, skelbiamos Agentūros tvarkomose duomenų bazėse. Atsižvelgiant į tai, susisiekimo ministro 2025 m. liepos 24 d. įsakymu Nr. 3-265 „Dėl Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro 2022 m. spalio 4 d. įsakymo Nr. 3-461 „Dėl Nacionalinių taisyklių rengimo ir tvirtinimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ pakeitimo ir kai kurių susisiekimo ministro įsakymų pripažinimo netekusiais galios“ buvo pripažinti netekusiais galios susisiekimo ministro 2005 m. balandžio 25 d. įsakymas Nr. 3-146 „Dėl Lietuvos Respublikoje taikomų geležinkelių posistemių techninių taisyklių sąrašo patvirtinimo“ su visais pakeitimais ir papildymais ir susisiekimo ministro 2010 m. rugpjūčio 16 d. įsakymas Nr. 3-506 „Dėl Nacionalinių eismo saugos taisyklių sąrašo patvirtinimo“ su visais pakeitimais ir papildymais.

4.2. Dėl bendrųjų eismo saugos tikslų įgyvendinimo priemonių

Įstatymo projekto 4 straipsnio 2 dalimi siūloma pripažinti netekusia galios GTESĮ 6 straipsnio 2 dalį, kuri numato, kad Vyriausybė ar jos įgaliota institucija nustato BST įgyvendinimo priemones. Eismo saugos institucija GTESĮ 7 straipsnio 9 dalyje (Įstatymo projektu siūlomos naujos redakcijos 7 straipsnio 6 dalyje) jau yra įgaliota nustatyti BST įgyvendinimo priemones plane, kurį parengia ir suderina su geležinkelių infrastruktūros valdytojais, geležinkelio įmonėmis (vežėjais) bei paskelbia savo interneto svetainėje kiekvienais metais iki gruodžio 31 d. Tokia praktika visiškai atitinka ES teisės aktuose nacionalinei eismo saugos institucijai numatytą misiją – užtikrinti ir nuolat gerinti geležinkelių sistemos saugumą šalyje, taip pat padėti Agentūrai įgyvendinti jai pavestas užduotis. Kaip nurodyta šio aiškinamojo rašto 3.1 dalyje, Agentūra rengia bei teikia BST projektus, kuriuos tvirtina Komisija.

Be to, Įstatymo projekto 4 straipsnio 1 dalimi *siūloma atsisakyti GTESĮ 6 straipsnio 1 dalies nuostatos, kad valstybinę eismo saugos valdymą atlieka ir Vyriausybė*, kadangi tai neatitinka faktinės situacijos.

4.3. Dėl didelį susirūpinimą keliančių geležinkelių transporto eismo saugos valdymo sistemos netaikymo ar netinkamo taikymo atvejų sąrašo

Įstatymo projekto 5 straipsniu siūloma išdėstyti nauja redakcija GTESĮ 7 straipsnį ir jo 2 dalies 3 punkte *įtvirtinti eismo saugos institucijos pareigą, remiantis atliekant ūkio subjektų priežiūrą įgyta patirtimi, nustatyti didelį susirūpinimą keliančius geležinkelių transporto eismo valdymo sistemų priemonių (ir procedūrų) netaikymo ar netinkamo taikymo atvejus ir patvirtinti jų sąrašą. Sąrašas turėtų būti periodiškai, ne rečiau kaip kartą per pusę metų, peržiūrimas ir, jeigu reikia, atnaujinamas. Taip pat Sąrašo atnaujinimas privalėtų būti inicijuojamas nedelsiant, nustačius didelį susirūpinimą keliantį eismo saugos valdymo sistemų priemonių netaikymo arba netinkamo taikymo atvejį – pusę metų yra siūlomas maksimalus terminas Sąrašo peržiūrai.* Siekiant užtikrinti skaidrumą ir pašalinti bet kokias prielaidas eismo saugos institucijų valstybės tarnautojų subjektyviam situacijos vertinimui, didelį susirūpinimą keliančių geležinkelių transporto eismo valdymo sistemų priemonių ir (ar) procedūrų netaikymo ar netinkamo taikymo atvejų sąrašas būtų derinamas su suinteresuotaisiais asmenimis, kaip numatyta Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatyme ir Vyriausybės darbo reglamento nustatyta tvarka¹⁷, tvirtinamas ir keičiamas eismo saugos institucijos vadovo sprendimu (įsakymu) bei skelbiamas Lietuvos Respublikos teisės aktų registre. Įstatymo projekto 6 ir 7 straipsnių 2 dalimis siūloma GTESĮ 8 straipsnio ir 9 straipsnio 14 dalį papildyti nuostatomis, kad eismo saugos institucija įspėja bendrojo saugos sertifikato turėtoją apie galimą laikiną bendrojo saugos sertifikato galiojimo apribojimą tinklui, tinklo daliai ar veiklos rūšiai, kai nustatyti pažeidimai yra susiję atitinkamai tik su vienu iš bendrajame saugos sertifikate nurodytu

¹⁶ Susisiekimo ministro 2005 m. sausio 27 d. įsakymas Nr. 3-36 „Dėl Pervažų įrengimo ir naudojimo taisyklių patvirtinimo“.

¹⁷ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1994 m. rugpjūčio 11 d. nutarimas Nr. 728 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės darbo reglamento ir Ministrų, Vyriausybės įstaigų, įstaigų prie ministerijų ir kitų Vyriausybei pavaldžių ir atskaitingų viešojo administravimo subjektų norminių teisės aktų projektų rengimo taisyklių patvirtinimo“.

tinklų, tinklo dalimi ar viena iš veiklos rūšių, arba kitais atvejais – apie bendrojo saugos sertifikato galiojimo arba saugos leidimo sustabdymą, *nustačiusi ne bet kokią, tačiau didelį susirūpinimą keliančią geležinkelių transporto eismo saugos valdymo sistemų netaikymo arba netinkamo taikymo atvejį ir nustato ne trumpesnę kaip 20 darbo dienų terminą trūkumams pašalinti.*

Didelį susirūpinimą keliantis geležinkelių transporto eismo saugos valdymo sistemos priemonių netaikymą arba netinkamą taikymą siūloma apibrėžti kaip *geležinkelių infrastruktūros valdytojo ar geležinkelio įmonės (vežėjo) veiksmus ar neveikimą, kai netaikomos ar netinkamai taikomos geležinkelių transporto eismo saugos valdymo sistemos priemonės ir procedūros ir tai sukelia tiesioginę ir (arba) reikšmingą grėsmę geležinkelių transporto eismo saugai.* (Įstatymo projekto 1 straipsniu siūloma papildyti GTESĮ 2 straipsnį 2¹ dalimi).

Vis dėlto siūlomi pakeitimai negali lemti, kad kiti, atitinkamo susirūpinimo nekeliantys eismo saugos valdymo sistemų priemonių netaikymo atvejai būtų nefiksuojami ir reikalaujama pašalinti neatitiktį. Atsižvelgiant į tai, Įstatymo projekto 6 straipsnio 4 dalimi ir 7 straipsnio 7 dalimi siūloma papildyti GTESĮ 8 straipsnį nauja 14¹ dalimi ir 9 straipsnį nauja 17¹ dalimi – numatyti, kad *nustačius, kad bendrojo saugos sertifikato ar saugos leidimo turėtojas netaiko arba netinkamai taiko eismo saugos valdymo sistemos priemones, kurios nėra įtrauktos į šio įstatyme nurodytą didelį susirūpinimą keliančių geležinkelių transporto eismo saugos valdymo sistemos priemonių netaikymo arba netinkamo taikymo atvejų sąrašą, šis atvejis pažymimas šio bendrojo saugos sertifikato ar saugos leidimo turėtojo veiklos patikrinimo dokumente kaip šalintinas trūkumas, tačiau poveikio priemonės saugos leidimo turėtojui netaikomos. Jeigu atitinkamas bendrojo saugos sertifikato ar saugos leidimo turėtojas per metus nuo trūkumo nustatymo dienos jo nepašalina, laikoma, kad trūkumas nustatytas pakartotinai. Tokiu atveju taikomos priemonės mutatis mutandis, nustatytos Įstatymo projekto 6 ir 7 straipsnių 2 dalimis siūlomoje GTESĮ 8 straipsnio ir 9 straipsnio 14 dalyje nustatyta tvarka.* Taigi tuo atveju, jeigu eismo saugos institucija, pavyzdžiui, kito patikrinimo metu nustatytų, kad minėtos geležinkelių transporto eismo saugos valdymo sistemos priemonės toliau yra netaikomos arba taikomos netinkamai, bendrojo saugos sertifikato arba saugos leidimo turėtojui jau būtų taikomos GTESĮ 8 straipsnio 14 dalyje arba 9 straipsnio 14 dalyje nustatytos poveikio priemonės, atsižvelgiant į tai, kad vien pats faktas, jog neatitiktis nėra pašalinta ir ūkio subjektas toliau nevykdo eismo saugos institucijos nurodymo tinkamai įgyvendinti eismo saugos valdymo sistemos priemones, kelia didelį susirūpinimą. Atitinkamai Įstatymo projekto 6 straipsnio 3 dalimi ir 7 straipsnio 4 dalimi siūloma GTESĮ 8 straipsnio 14 dalį ir 9 straipsnio 14 dalį papildyti nuostatomis, kad eismo saugos institucija *įspėja bendrojo saugos sertifikato turėtoją apie galimą laikiną bendrojo saugos sertifikato galiojimo apribojimą arba kitais atvejais – apie bendrojo saugos sertifikato galiojimo arba saugos leidimo sustabdymą, nustačiusi į eismo saugos institucijos patvirtintą sąrašą įtrauktą didelį susirūpinimą keliančią geležinkelių transporto eismo saugos valdymo sistemos priemonių netaikymo arba netinkamo taikymo atvejį arba į minėtąjį sąrašą neįtrauktą, tačiau antrą kartą nustatytą geležinkelių transporto eismo saugos valdymo sistemos priemonių netaikymo arba netinkamo taikymo atvejį.* Bendrojo saugos sertifikato ar saugos leidimo turėtojui neatsižvelgus į įspėjimą, taikomos griežtesnės poveikio priemonės - bendrojo saugos sertifikato ar saugos leidimo galiojimo sustabdymas ir pan.

Be to, Įstatymo projekto 6 straipsnio 3 dalimi ir 7 straipsnio 4 dalimi siūloma patikslinti GTESĮ 8 ir 9 straipsnių 14 dalis – nurodyti, kad poveikio priemonių neužtraukia GTESĮ 8 straipsnio 21 dalies 2 ir 9 punktuose nustatytų reikalavimų ir GTESĮ 9 straipsnio 18 dalies 2 ir 6 punktuose nustatytų pareigų¹⁸ nesilaikymo pažeidimas, kadangi, pirma, GTESĮ 8 straipsnio 21 dalies 2 punkte yra nustatytas reikalavimas, jog eismo saugos valdymo sistema atitiktų jai keliamus reikalavimus – siekiant šio tikslo Reglamente (ES) 2018/762, GTESĮ ir jo įgyvendinamuosiuose teisės aktuose nustatytos eismo saugos valdymo sistemos įvertinimo priemonės ir patvirtinimo tvarka. Kitaip tariant, eismo saugos valdymo sistema nebūtų patvirtinta, jeigu neatitiktų reikalavimų. Taip pat GTESĮ 8 straipsnio 21 dalies 2 punkte yra nustatytas reikalavimas įgyvendinti eismo saugos valdymo sistemoje

¹⁸ Pareiga užtikrinti, kad eismo saugos valdymo sistema atitiktų nustatytus reikalavimus, ir taikyti eismo saugos valdymo sistemoje nustatytas priemones, likus ne mažiau kaip 6 mėnesiams iki bendrojo saugos sertifikato ar saugos leidimo galiojimo pabaigos, pateikti eismo saugos institucijai prašymą atnaujinti bendrąjį saugos sertifikatą ar saugos leidimą.

nustatytas priemonės (ir procedūras) – siekiant šio tikslo Įstatymo projektu siūloma nustatyti šiame skyriuje aprašytą specialųjį reguliavimą: eismo saugos institucija taiko GTESĮ 8 straipsnyje nustatytas priemonės, jeigu eismo saugos valdymo sistemos netaikymo arba netinkamo taikymo atvejis kelia didelį susirūpinimą arba, kitu atveju, patikrinimo metu pažymi neatitiktį patikrinimo akte ir pakartotinio patikrinimo metu vėl nustačiusi tą patį eismo saugos valdymo sistemos netaikymo ar netinkamo taikymo atvejį taip pat taiko GTESĮ 8 straipsnyje nustatytas poveikio priemonės; antra, GTESĮ 8 straipsnio 21 dalies 9 dalyje ir GTESĮ 9 straipsnio 18 dalies 6 punkte yra nustatytas reikalavimas likus ne mažiau kaip 6 mėnesiams iki bendrojo saugos sertifikato, saugos leidimo galiojimo pabaigos pateikti eismo saugos institucijai arba Agentūrai prašymą atnaujinti bendrąjį saugos sertifikatą ar saugos leidimą. Jeigu pareiškėjas pateiktų prašymą vėliau nei nustatytu terminu, poveikio priemonių taikymas – įspėjimas apie galimą sertifikato ar leidimo galiojimą ar sertifikato, leidimo galiojimo sustabdymas vertintinas kaip nelogiškas, taip pat nepagrįstas eismo saugos institucijos išteklių eikvojimas, nes vienintelė priežastis, kodėl nustatomas terminas prašymui pateikti – kad eismo saugos institucija spėtų atnaujinti bendrąjį saugos sertifikatą ar saugos leidimą. Praleidęs šį terminą, pareiškėjas rizikuoja, kad bendrasis saugos sertifikatas arba saugos leidimas neteks galios. Tad, Susisiekimo ministerijos vertinimu, Įstatymo projekto 6 ir 7 straipsniais siūlomos pakeisti 8 ir 9 straipsnio 14 dalyje nurodyti, kokie veiksmai atliekami nustačius GTESĮ 8 straipsnio 21 dalies 2 ir 9 punktuose ar GTESĮ 9 straipsnio 18 dalies 2 ir 6 punktuose nurodytų reikalavimų pažeidimus yra netikslinga, nes tai dubliuotų kitose GTESĮ straipsniuose įtvirtintas nuostatas.

Siūlomas teisinis reguliavimas leistų eismo saugos institucijai diferencijuoti eismo saugos valdymo sistemos priemonių neįgyvendinimo ar netinkamo įgyvendinimo pažeidimo lygį ir imtis ji atitinkančių priemonių, taip iš dalies įgyvendinant Reglamento (ES) 2018/761 nuostatas, kad nacionalinė saugos institucija skelbia savo sprendimų priėmimo kriterijus, pagal kuriuos ji vertina, ar geležinkelių infrastruktūros valdytojas arba geležinkelio įmonė (vežėjas) teisingai taiko eismo saugos valdymo sistemą ir ar taikant eismo saugos valdymo sistemą veiksmingai valdoma su geležinkelio įmonės arba infrastruktūros valdytojo veikla susijusi rizika.

4.4. Dėl teisinio reguliavimo dubliavimo atsisakymo

Dėl pakeitimų gausos Įstatymo projekto 5 straipsniu siūloma GTESĮ 7 straipsnį išdėstyti nauja redakcija, atsisakant:

- 1 dalyje žodžių junginio „darbuotojai, dirbantys pagal darbo sutartį“, kadangi vadovaujantis Lietuvos Respublikos valstybės tarnybos įstatymo 3 straipsnio 11 dalyje pateikta valstybės tarnautojo sąvoka, biudžetinėse įstaigose viešojo administravimo funkcijų atlikimas (įskaitant ir administracinių sprendimų priėmimą) yra siejamas su valstybės tarnautojo statusu (atitinkamai šio žodžių junginio siūloma atsisakyti visame GTESĮ tekste);

- 2 dalies 2 punkto antrosios sakinio dalies, nurodant, kad eismo saugos institucija *atlieka ūkio subjektų, kurie gali turėti įtakos saugiam geležinkelių eksploatavimui, veiklos priežiūrą*;

- 2 dalies 5 punkto nuostatos, kad eismo saugos institucija analizuoja teisės aktų projektus, kaip perteklinės, nurodant, kad eismo saugos institucija *įgyvendindama šį įstatymą, priima teisės aktus eismo saugos ir geležinkelių sistemos sąveikumo srityse*, taip pat dalyvauja rengiant teisės aktų, susijusių su eismo sauga, geležinkelių sistemos sąveikumu ir TSS įgyvendinimu, projektus;

- 8 dalies, kurioje nustatytas teisinis reguliavimas dubliuoja VAI 3 straipsnio 5 ir 6 dalis, 11 dalį, 10 straipsnio 5 dalies 5 ir 6 punktus, 30 straipsnio 2 ir 4 dalis, 33 straipsnio 1 dalį. Taip pat Įstatymo projekto 25 straipsniu siūloma pripažinti netekusiu galios 36 straipsnio 3 dalį, kurioje nustatyta, kad eismo saugos institucija turi teisę atlikti patikrinimus. GTESĮ 7 straipsnyje siūloma įtvirtinti, kad geležinkelių transporto eismo saugos institucija yra biudžetinė įstaiga prie Susisiekimo ministerijos, finansuojama iš valstybės biudžeto (GTESĮ 7 straipsnio 1 dalis), *atlieka ūkio subjektų, kurie gali turėti įtakos saugiam geležinkelių eksploatavimui, veiklos priežiūrą* (naujai suformuluotas siūlomas GTESĮ 7 straipsnio 2 dalies 1 punktas). Tai visiškai atitinka VAI 2 straipsnio 14, 16 dalyse ir IV skyriuje įtvirtintą viešojo administravimo subjekto, vykdančio ūkio subjektų veiklos priežiūros funkcijas ir pareigas, sampratą, todėl eismo saugos institucijai taikomi visi šio aiškinamojo rašto 3.4 dalyje nurodyti VAI principai ir nuostatos, kurias netikslinga atkartoti GTESĮ. Be to, VAI viešojo administravimo ir ūkio subjektų veiklos principinės nuostatos išdėstytos išsamiau.

Nors VAI 27 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad „paaiškinimai ir patikrinimo vietoje metu nustatyti faktiniai duomenys turi būti užfiksuoti ir kartu su tikrintojų parašais pridedami prie patikrinimo akto (išvados)“, nėra akivaizdu, kad asmenys turi teisę teikti paaiškinimus eismo saugos institucijai. Apie asmenų teisę dalyvauti tikrinant faktinius duomenis vietoje nurodoma tik VAI 22 straipsnio 5 dalyje (šis straipsnis reglamentuoja asmenų, dėl kurių galimai pažeistų teisių ar teisėtų interesų pradėta administracinė procedūra, teises). Vertinant VAI IV skyriaus „Licencijavimas ir ūkio subjektų veiklos priežiūra“ nuostatas, galima suprasti, kad ūkio subjektai gali dalyvauti jų veiklos patikrinimuose, tačiau tiesiogiai tai nėra nurodyta.

Atsižvelgiant į tai, Įsakymo projektu siūloma patikslinti keičiamo GTESĮ 7 straipsnio nuostatą, nustatant, kad: „Asmenys, kurių veiklos patikrinimas yra atliekamas, turi teisę dalyvauti atliekant jų vykdomos veiklos sąlygų laikymosi patikrinimus ir teikti eismo saugos institucijai paaiškinimus *Viešojo administravimo įstatymo nustatyta tvarka*.“

Be to, siekiant teisinio aiškumo ir tinkamai įgyvendinti Direktyvą (ES) 2016/798, GTESĮ 7 straipsnio 2 dalies 3 punktą siūloma patikslinti, nurodant, kad eismo saugos institucija:

- ne tik prižiūri, kaip įgyvendinamos eismo saugos valdymo sistemos, tačiau ir *vykdomi už reikalavimai, keliami už geležinkelių riedmenų techninę priežiūrą atsakingiems asmenims*;
- padeda Agentūrai stebėti geležinkelių transporto eismo saugos plėtojimą Europos Sąjungos lygiu, *pateikdama Agentūrai prašomą informaciją ir dalyvaudama* vertinant esamas ar rengiamas TSS;
- turi teisę prašyti geležinkelių infrastruktūros valdytojų, geležinkelio įmonių (vežėjų) ir visų asmenų, kuriems taikomi GTESĮ reikalavimai, neatlygintinai suteikti techninę pagalbą, *tačiau šie asmenys neprivalo tokios pagalbos teikti*.

Tikslinant GTESĮ 7 straipsnį, Įstatymo projekto 5 straipsnyje GTESĮ 7 straipsnio 2 dalies 4 punkte klaidingai pateikta nuoroda į to paties straipsnio 10 dalį, kadangi 4 punkto nuostata nukreipia į metinį eismo saugos planą, kuris nurodytas šio straipsnio 9 dalyje (Įstatymo projekto 7 dalyje). Taip pat ištaisyta GTESĮ 7 straipsnio 9 dalyje klaidingai pateikta nuoroda į to paties straipsnio 12 dalį, kadangi pagrindiniai reikalavimai eismo saugos ataskaitai yra nustatyti to paties straipsnio 11 dalyje (Įstatymo projekto 9 dalyje), atliekamos kitos neesminės, tačiau daugiau teisinio aiškumo suteikiančios korekcijos.

Atsižvelgiant į aplinkybę, kad nuo 2027 m. lapkričio 1 d. įsigaliojus VAI Nr. 441 11 straipsnyje išdėstyto VAI III¹ 28² straipsnio 4 dalies nuostatomis, vadovaujantis Viešojo administravimo įstatymu, licencijos (sertifikatai, leidimai, pažymėjimai) turės būti išduodamos elektroninės formos, išskyrus tuos atvejus, kai įstatyme nustatyta kitaip, Įstatymo projekto 6 straipsnio 1 dalimi, 7 straipsnio 1 dalimi, 9 straipsniu, 10 straipsniu, 13 straipsniu, 12 straipsniu, 15 straipsnio 1 dalimi, 17 straipsnio 1 dalimi, 18 straipsnio 1 dalimi, 19 straipsnio 1 dalimi siūloma GTESĮ 8 straipsnio 2 dalyje, 9 straipsnio 2 dalyje, 17 straipsnio 1 dalyje, 18 straipsnio 1 dalyje, 22 straipsnio 1 dalyje, 25 straipsnio 1 dalyje, 26 straipsnio 1 dalyje, 27 straipsnio 1 dalyje *atsisakyti nuostatos, jog išduodami elektroninės formos dokumentai, atitinkantys licencijos sampratą*.

Be to, VAI Nr. 441 282 straipsnio 14 dalyje nustatyta, jog licencija netenka galios licencijos turėtojų fiziniam asmeniui mirus arba licencijos turėtoją juridinį asmenį, o jeigu licencija išduota juridinio asmens ar kitos organizacijos filialui ar atstovybei, – juridinio asmens ar kitos organizacijos filialą ar atstovybę išregistravus iš registro informacinės sistemos, kurioje tvarkomas Juridinių asmenų registras. Įstatymo projekto 6 straipsnio 6 dalimi, 7 straipsnio 6 dalimi, 9 straipsnio 3 dalimi, 13 straipsniu, 14 straipsniu, 15 straipsnio 9 dalimi, 16 straipsnio 5 dalimi, 17 straipsnio 5 dalimi, 18 straipsnio 6 dalimi, 19 straipsnio 3 dalimi, 23 straipsnio 2 dalimi siūloma pripažinti netekusiais galios GTESĮ 8 straipsnio 19 dalies 3 punktą, 9 straipsnio 17 dalies 3 punktą, 17 straipsnio 15 dalies 3 punktą, 18 straipsnio 2 dalies 4 punktą, 22 straipsnio 11 dalies 2 punktą, 23 straipsnio 11 dalies 2 punktą, 25 straipsnio 15 dalies 5 punktą, 26 straipsnio 14 dalies 6 punktą, 27 straipsnio 12 dalies 6 punktą ir 32 straipsnio 9 dalies 2 punktą, nustatančius, kad licencijos (sertifikato, leidimo, pažymėjimo) galiojimas netenka galios, jeigu juridinis asmuo yra likviduojamas, reorganizuojamas ir baigia savo veiklą kaip savarankiškas ūkio subjektas arba fizinis asmuo miršta.

Pritarus Įstatymo projektui, straipsniai, kuriais siūloma atsisakyti išvardytų GTESĮ nuostatų, įsigaliojusių tą pačią dieną kaip ir VAI Nr. 441 11 straipsnyje išdėstyto VAI III 28² straipsnio nuostatos – 2027 m. lapkričio 1 d.

VAI Nr. 441 28² straipsnio 5 dalyje nustatyta, kad: „*Administracinio sprendimo dėl licencijos išdavimo ir administracinio sprendimo dėl licencijos papildymo, pakeitimo ar patikslinimo priimti nereikia, išskyrus atvejus, kai pareiškėjo prašymas išduoti, papildyti, pakeisti ar patikslinti licenciją tenkinamas tik iš dalies arba kai papildant, pakeičiant ar patikslinant licenciją susiaurinamos licencija suteiktos teisės, ir licencijavimą nustatančiame įstatyme nustatytas išimtis.*“ Įvertinus GTESĮ 8 straipsnio 6, 9 ir 13 dalių nuostatas, vis dėlto nuspręsta jų nekeisti, kadangi įstatyme yra įtvirtinta išimtis – „nurodyto sprendimo nepateikimas nustatytu terminu nelaikomas bendrojo saugos sertifikato išdavimu.“ Bendrasis saugos sertifikatas yra formalus patvirtinimas, kad geležinkelių infrastruktūros valdytojas ar geležinkelio įmonė (vežėjas) tinkamai parengė eismo saugos valdymo sistemą. Tai pernelyg svarbus dokumentas, kuris neturėtų būti laikomas išduotu, net jeigu eismo saugos institucija vėluoja atlikti vertinimą ir patvirtinti sertifikato išdavimą. Eismo saugos institucija gali vėluoti priimti sprendimą dėl dokumentų gausos arba dėl to, kad turi įsitikinti faktinių aplinkybių egzistavimu, atlikdama fizinį patikrinimą.

Dėl šių priežasčių taip pat yra tikslinga palikti GTESĮ 9 straipsnio, 17 ir 18 straipsnių nuostatas, kad saugos leidimai, ECM sertifikatai ir geležinkelių riedmenų techninio prižiūrėtojo sertifikatai išduodami ir atnaujinami eismo saugos institucijos sprendimu. Saugos leidimas patvirtina eismo saugos valdymo sistemos tinkamą parengimą, sertifikatai – geležinkelių riedmenų techninės priežiūros sistemos parengimą ir yra saugaus geležinkelių riedmenų naudojimo pagrindas. Atitinkamai dėl licencijomis (leidimais, pažymėjimais) patvirtinamų aplinkybių svarbos Įstatymo projektu nesiūloma koreguoti GTESĮ 22, 25, 26 ir 27 straipsnių nuostatų.

Taip pat, kadangi VAI Nr. 441 28² straipsnio 8 dalyje numatyta, kad *licencijos turėtojas I arba II kategorijos licencijomis suteiktos teisės negali perleisti ar perduoti kitam asmeniui, išskyrus juridinio asmens reorganizavimo ar pertvarkymo atvejus, jeigu licencijavimą nustatančiame įstatyme nenustatyta kitaip*, Įstatymo projekto 6–10 straipsniais, 14–18 straipsniais nėra siūloma pripažinti netekusiais galios GTESĮ 8 straipsnio 21 dalies 11 punktą, 9 straipsnio 18 dalies 3 punktą, 17 straipsnio 15 dalies 3 punktą, 22 straipsnio 6 dalies 1 punktą, 23 straipsnio 5 dalies 1 punktą, 25 straipsnio 10 dalies 1 punktą, 26 straipsnio 8 dalies 2 punktą ir 27 straipsnio 6 dalies 2 punktą, kuriuose draudžiama savo vardu įgalioti kitus asmenis ar kitaip perleisti kitiems asmenims įgytą teisę vykdyti tam tikrą veiklą. Nors VAI Nr. 441 numato galimybę licencija suteiktas teises perleisti ar perduoti kitam asmeniui, jeigu juridinis asmuo yra reorganizuojamas ar pertvarkomas, tačiau Susisiekimo ministerijos vertinimu toliau išvardytais atvejais tokios galimybės taikymas, vadovaujantis VAI Nr. 441 nuostatomis, yra netikslingas dėl nurodytų priežasčių.

Bendruoju saugos sertifikatu (I kategorijos licencija) būtina užtikrinti, kad juo galėtų naudotis tik ji įgijęs asmuo. Pripažinus netekusia galios GTESĮ 8 straipsnio 21 dalies 11 punkto nuostatą, atsirastų galimybė teisę naudotis bendruoju saugos sertifikatu kitam asmeniui. Tačiau, vadovaujantis Direktyvos (ES) 2016/798 10 straipsnio 1 dalimi, bendrojo saugos sertifikato tikslas yra įrodyti, kad atitinkama geležinkelio įmonė yra nustačiusi savo saugos valdymo sistemą ir kad ji gali saugiai veikti numatytoje veiklos vietoje. Paraiškoje dėl bendrojo saugos sertifikato geležinkelio įmonė nurodo geležinkelių eksploatavimo veiklos, kuriai taikomas sertifikatas, rūšį ir mastą bei numatomą veiklos vietą. Remiantis to paties straipsnio 11 dalimi, bendruosiuose saugos sertifikatuose nurodomi geležinkelių eksploatavimo veiklos, kuriai jie taikomi, rūšis, mastas ir vieta (nuostatos perkeltos į GTESĮ 8 straipsnio 21 dalies 3 ir 4 punktus: „Bendrojo saugos sertifikato turėtojai, vykdydami sertifikuojamą veiklą, privalo: <...> 3) vykdyti tik tą veiklą, kurios rūšis nurodyta bendrajame saugos sertifikate ir jame nustatytu veiklos mastu; 4) vykdyti veiklą tik bendrajame saugos sertifikate nurodytoje veiklos vietoje <...>). Įvykdžius juridinio asmens reorganizavimą ar pertvarkymą, gali pasikeisti jo vykdomos veiklos mastas, vieta, iš dalies ir rūšis (pvz., pradėti vykdyti naują papildomą veiklą), todėl, vertintina, kad subjektas turėtų įgyti bendrąjį saugos sertifikatą iš naujo.

Tas pats pasakytina ir apie saugos leidimo turėtoją, kuris, kaip ir bendrojo saugos sertifikato turėtojas, įgyja leidimą tik patvirtinus eismo saugos valdymo sistemą, kurioje nustatytos priemonės yra glaudžiai susijusios su veiklos mastu, vieta, rūšimi.

Įstatymo projekto 9 straipsniu *nėra* siūloma pripažinti netekusiu galios 17 straipsnio 8 dalies 4 punktą (atitinkamai 9 straipsniu *nėra* siūloma pripažinti netekusiu galios 18 straipsnio 2 dalies 4 punktą), t. y. panaikinti nuostatas, kad yra draudžiama geležinkelių riedmenų techninio prižiūrėtojo sertifikatą ar ECM sertifikatą (I kategorijos licencija) turintiems asmenims perleisti teisę vykdyti techninio prižiūrėtojo sertifikate nurodytą veiklą kitiems asmenims. Remiantis Saugos direktyvos 14 straipsnio 2 dalimi, už techninę priežiūrą atsakingas subjektas užtikrina, kad transporto priemonės, už kurių techninę priežiūrą jis yra atsakingas, veiktų saugiai. Tuo tikslu už techninę priežiūrą atsakingas subjektas nustato tų transporto priemonių techninės priežiūros sistemą: „<...> Už techninę priežiūrą atsakingas subjektas valdymo funkciją vykdo pats, tačiau b-d punktuose nurodytas techninės priežiūros funkcijas arba jų dalį gali pavesti vykdyti kitoms susitariančiosioms šalims, kaip antai techninės priežiūros dirbtuvėms.“ Vadovaujantis to paties straipsnio 4 dalimi, prekinį vagonų priežiūros atveju „<...> kiekvieną už techninę priežiūrą atsakingą subjektą sertifikuoja akredituota arba pripažinta įstaiga arba nacionalinė saugos institucija <...> šiomis sąlygomis: <...> b) sertifikavimo sistema pateikia įrodymus, kad už techninę priežiūrą atsakingas subjektas nustatė techninės priežiūros sistemą, jog būtų užtikrinta tai, kad visos transporto priemonės, už kurių techninę priežiūrą jis yra atsakingas, veiktų saugiai; c) ECM sertifikavimas grindžiamas už techninę priežiūrą atsakingo subjekto gebėjimo atitikti atitinkamus reikalavimus ir vertinimo kriterijus, įtvirtintus III priede, ir juos nuosekliai taikyti. Tai apima priežiūros sistemą, kad būtų užtikrinta nuolatinė tų reikalavimų ir vertinimo kriterijų atitiktis po to, kai išduodamas ECM sertifikatas (nuostatos iš dalies perkeltos į GTESĮ, nes priėmus Saugos direktyvą, 2019 m. gegužės 16 d. priimtas Komisijos įgyvendinimo reglamentas (ES) 2019/779, kuriuo pagal Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą (ES) 2016/798 nustatomos išsamios už transporto priemonių techninę priežiūrą atsakingų subjektų sertifikavimo sistemos nuostatos ir panaikinamas Komisijos reglamentas (ES) Nr. 445/2011, kuris atkartojo Direktyvos (ES) 2016/798 nuostatas). Susisiekiimo ministerijos vertinimu, techniniams prižiūrėtojams išduodami ECM arba techninio prižiūrėtojo sertifikatai yra glaudžiai susiję su jų parengtomis konkrečių geležinkelių riedmenų priežiūros sistemomis, išduodant sertifikatą, vertinama asmens, įgijusio ECM arba techninio prižiūrėtojo sertifikatą, kompetencija, kuri gali būti prarasta reorganizavus ar pertvarkius juridinį asmenį.

Įstatymo projekto 14 straipsnio 3 dalimi *nėra* siūloma pripažinti netekusiu galios ir GTESĮ 22 straipsnio 6 dalies 1 punktą, kuris numato, kad egzaminuoti fizinius asmenis, siekiančius įgyti teisę dirbti pavoje geležinkelio zonoje, ir (ar) fizinius asmenis, siekiančius įgyti teisę vadovauti krovinių krovimo ir tvirtinimo vagonuose darbams, eismo saugos institucijos įgaliojimus (I kategorijos licencija) gavę egzaminavimo centrai negali savo vardu įgalioti kitų asmenų ir kitiems asmenims perleisti teisės vykdyti įgaliojimuose egzaminavimo centrams nurodytą veiklą. Asmenys, siekiantys įgyti įgaliojimus egzaminavimo centrams, turi atitikti tam tikrus reikalavimus: turėti eismo saugos institucijos nustatytus reikalavimus atitinkantį klausimų ir atsakymų katalogą, užtikrinti, kad asmens, pageidaujančio gauti įgaliojimus egzaminavimo centrui, kolegialių valdymo organų nariai, vadovai ir jų įgalioti asmenys, kuriems pavesta vadovauti egzaminavimo centrui, turi būti nepriekaištingos reputacijos asmenys ir pan. (GTESĮ 22 straipsnio 2 dalis). Nors vadovaujantis GTESĮ 22 straipsnio 6 straipsnio 12 dalimi, egzaminavimo centrai vykdydami veiklą privalo atitikti šio straipsnio 2 dalyje nustatytus reikalavimus, manytina, bet kuriuo atveju: a) perleidus teisę vykdyti egzaminavimo centro veiklą kitam asmeniui, įvykdžius reorganizaciją ar pratvarkymą, eismo saugos institucija privalėtų būti informuota apie pasikeitusį juridinį asmenį, b) turėtų patikrinti, ar šis juridinis asmuo atitinka reikalavimus, ypač tuos kurie gali pasikeisti (pavyzdžiui, reikalavimai klausimų-atsakymų katalogams) arba gali pasikeisti faktinės aplinkybės – kolegialių valdymo organų nariais, vadovais ir jų įgaliotais asmenimis, kuriems taikomas nepriekaištingos reputacijos reikalavimas, gali tapti kiti asmenys. Taigi naujas juridinis asmuo turėtų pateikti atitiktį reikalavimams patvirtinančius dokumentus, kas iš esmės prilygtų pakartotiniam licencijos gavimui. Atsižvelgiant į tai, Susisiekiimo ministerijos vertinimu, nekorektiška įstatyme nustatyti nuostatą, kad įgytas teisės galima perleisti kitam asmeniui, jeigu tas kitas asmuo vis tiek turės įvykdyti licencijos gavimo reikalavimus. Tas pats

pasakytina apie Įstatymo projekto 16 straipsniu keičiamą GTESĮ 23 straipsnį, 16 straipsniu keičiamą 25 straipsnį, 17 straipsniu keičiamą GTESĮ 26 straipsnį ir 18 straipsniu keičiamą 27 straipsnį.

4.5. Dėl darbuotojų, kurie atlieka eismo saugai svarbias užduotis, sveikatos patikros

Įstatymo projekto 12 straipsnio 1 dalimi siūloma patikslinti GTESĮ 19¹ straipsnio 4 dalį – nustatyti, kad: „*Darbuotojai, ketinantys atlikti Įgyvendinimo reglamente (ES) 2019/773 nurodytas eismo saugai svarbias užduotis, kurias leidžiama atlikti tik asmenims, prieš paskyrimą pasitikrinusiems sveikatą, įskaitant darbuotojus, kurie ketina tiesiogiai vadovauti geležinkelių riedmenų manevravimo veiksams, prieš paskyrimą atlikti atitinkamas eismo saugai svarbias užduotis turi pasitikrinti sveikatą, o dirbdami tikrintis ją Įgyvendinimo reglamento (ES) 2019/773 nustatytais atvejais ir periodiškumu.*...“, atsižvelgiant į aplinkybę, jog šiuo metu skaitant įstatymo nuostatą, t. y. GTESĮ 19¹ straipsnio 4 dalį, gali susidaryti klaidingas įspūdis, jog sveikatą prieš paskyrimą atlikti eismo saugai svarbias užduotis privalo pasitikrinti tik asmenys, kurie ketina tiesiogiai vadovauti geležinkelių riedmenų manevravimo veiksams.

ES reglamentų nuostatų į nacionalinę teisę perkelti neprivaloma, tačiau teisės aktuose teikiamos į juos nuorodos, siekiant suteikti teisinį aiškumą subjektams, kurie turi taikyti įstatymo nuostatas. Manytina, kad šiuo atveju GTESĮ 19¹ straipsnio 1 dalyje trūksta nuorodos į Įgyvendinimo reglamentą (ES) 2019/773, kadangi subjektai, kuriems taikomas įstatymas, turi patys suprasti, kad be įstatyme tiesiogiai įvardintų darbuotojų (kurie ketina tiesiogiai vadovauti geležinkelių riedmenų manevravimo veiksams) sveikatą papildomai dar turi pasitikrinti trys darbuotojų, nurodytų Įgyvendinimo reglamente (ES) 2019/773, grupės.

Taip pat, siekiant teisinio aiškumo Įstatymo projekto 12 straipsnio 2 dalimi siūloma papildyti 19¹ straipsnio 6 dalį, nurodant, kad geležinkelių infrastruktūros valdytojų ir geležinkelio įmonių (vežėjų) eismo saugai užtikrinti svarbias užduotis atliekančių darbuotojų *kvalifikacijos tobulinimo priemonės ir žinių patikrinimo procedūros nustatomos geležinkelių infrastruktūros valdytojų ar geležinkelio įmonių (vežėjų) eismo saugos valdymo sistemose* (kaip nustatyta Reglamento (ES) 2018/762 I ir II priedo 4.2 punkte). Taip pat Įstatymo projekto 12 straipsnio 3 dalimi siūloma patikslinti 19¹ straipsnio 7 dalį, pirma, numatant, kad fiziniai asmenys turi atitikti geležinkelių infrastruktūros valdytojo ar geležinkelio įmonės (vežėjo) darbuotojams, atliekantiems analogiškas eismo saugai užtikrinti svarbias užduotis, keliamus kvalifikacijos reikalavimus, jeigu geležinkelių infrastruktūros valdytojas ar geležinkelio įmonė (vežėjas) eismo saugai užtikrinti svarbias užduotis paveda *atlikti ūkio subjektui, įdarbinusiam fizinius asmenis arba savarankiškai dirbantiems fiziniams asmenims*, kurie nėra atitinkamo geležinkelių infrastruktūros valdytojo ar geležinkelio įmonės (vežėjo) darbuotojai, nes tai tiksliau atspindi faktinę situaciją (geležinkelių infrastruktūros valdytojas ar geležinkelio įmonė (vežėjas) negali tiesiogiai pavesti atlikti eismo saugai svarbias užduotis asmenims, jeigu nėra jų darbdavys, tai aptariama sutartyje su partneriu). Antra, siūloma nurodyti, kad *nurodytiems fiziniams asmenims keliami kvalifikaciniai, mokymo ir žinių patikrinimo reikalavimai taip pat nustatomi geležinkelių infrastruktūros valdytojų ar geležinkelio įmonių (vežėjų) eismo saugos valdymo sistemose*. Vadovaujantis Reglamento (ES) 2018/762 I ir II priedų 5.3.1 papunkčiu, geležinkelių infrastruktūros valdytojai ir geležinkelio įmonės (vežėjai) nustato ir valdo eismo saugos riziką, kylančią dėl užsakomųjų paslaugų, įskaitant veiklą ar bendradarbiavimą su rangovais, partneriais ir tiekėjais. „*Siekdama valdyti 5.3.1 dalyje nurodytą saugos riziką, įmonė nustato rangovų, partnerių ir tiekėjų atrankos kriterijus ir sutartinius reikalavimus, kuriuos jie turi atitikti, įskaitant sutartyje nustatytoms užduotims atlikti būtiną kompetencijos lygį*“ (žr. 4.2 skirsnį „Kompetencija“)“ (Reglamento 2018/762 I ir II priedų 5.3.2 papunkčio b) atvejis). Remiantis Agentūros gairėmis¹⁹, tai reiškia, kad geležinkelių infrastruktūros valdytojai, teikdami prašymus išduoti saugos leidimą, ir geležinkelio įmonės (vežėjai), teikdami prašymus išduoti bendruosius saugos sertifikatus, turi nurodyti, kaip jie užtikrins, kad atliekant tas pačias užduotis tarp jų darbuotojų ir rangovų, kuriuos jie samdo, darbuotojų kompetencijos nebūtų jokio skirtumo. Įmonėje „*turėtų būti tam tikrų priemonių, kuriomis užtikrinama, kad veiklą vykdančys pagal sutartis dirbantys darbuotojai būtų kompetentingi ją vykdyti. Tai ypač svarbu, jei tai susiję su*

¹⁹ Agentūros vadovas „Saugos valdymo sistemos reikalavimai, išduodant saugos sertifikatus ir saugos leidimus“, 41 psl.: https://www.era.europa.eu/domains/common-safety-methods/safety-management-system-requirements-csm_en

rangovais, kurie rūpinasi tik darbininkų samdymu, o kompetencija galbūt tikrinama mažiau uoliai. <...>“, „Kompetencijos lygis, kurio reikalaujama panašiai veiklai vykdyti iš tiesiogiai įmonės pasamdytų darbuotojų ir iš rangovų, turėtų būti vienodas.“²⁰ Taip pat Agentūra savo išaiškinimuose²¹ pabrėžia, kad atsakomybės už saugą negalima tiesiog „perduoti“ rangovui. Geležinkelių infrastruktūros valdytojas ir geležinkelio įmonė (vežėjas), net ir pasamdžiusi kitą įmonę darbams atlikti, visada išlieka galutinai atsakinga už bendrą eismo saugą. Pareiškėjas, < siekiantis įgyti bendrąjį saugos sertifikatą ar saugos leidimą >, turėtų įrodyti, kad taiko procesus, skirtus rangovų bei kitų tiekėjų kompetencijai nustatyti ir jų saugos rezultatams įvertinti kaip pirkimo proceso dalį. Sutartyse turi būti aiškiai apibrėžti vaidmenys, atsakomybė ir kompetencijos, būtinos perduotoms (išorės paslaugų teikėjų) užduotims vykdyti. Šios kompetencijos yra tokios pačios, kokios yra aprašytos savų darbuotojų kompetencijų valdymo sistemoje.

4.6. Dėl subjektų, išduodančių fizinio asmens, dirbančio pavojeingojoje geležinkelio zonoje ir (arba) krovinių krovimo ir tvirtinimo vagonuose darbų vadovo pažymėjimus

Atsižvelgiant į tai, kad fizinio asmens, dirbančio pavojeingojoje geležinkelio zonoje ir (arba) krovinių krovimo ir tvirtinimo vagonuose darbų vadovo pažymėjimus, vadovaujantis VAI nuostatomis, gali išduoti tik viešojo administravimo subjektai, Įstatymo projektu siūloma perduoti šios funkcijos atlikimą eismo saugos institucijai, pakoregavus GTESĮ 20-24 straipsnius.

Įstatymo projekto 13 ir 14 straipsniais siūlomų išdėstyti nauja redakcija 20 straipsnio 1 dalyje ir 21 straipsnio 2 dalyje numatyta, *kad fiziniai asmenys, kurie nėra geležinkelių infrastruktūros valdytojų arba geležinkelio įmonių (vežėjų) darbuotojai, išskyrus fizinius asmenis, atliekančius darbus, nesusijusius su eismo saugai užtikrinti svarbių užduočių atlikimu, kai traukinių eismas nutrauktas, tačiau siekia įgyti teisę dirbti pavojeingojoje geležinkelio zonoje, ir (arba) fiziniai asmenys, kurie nėra geležinkelių infrastruktūros valdytojų arba geležinkelio įmonių (vežėjų) darbuotojai, tačiau kurie siekia įgyti teisę vadovauti krovinių krovimo ir tvirtinimo vagonuose darbams, turi išlaikyti žinių patikrinimo egzaminą ir gauti eismo saugos institucijos išduodamą fizinio asmens, dirbančio pavojeingojoje geležinkelio zonoje ir (arba) krovinių krovimo ir tvirtinimo vagonuose darbų vadovo pažymėjimą (toliau šiame skyriuje – pažymėjimas).* Krovinių krovimo ir tvirtinimo vagonuose vadovams pažymėjimas suteikia teisę dirbti savarankiškai.

Priešingai nei dabar galiojančios redakcijos GTESĮ 20 straipsnio 1 dalyje ir 21 straipsnio 2 dalyje nesiūloma nurodyti, kad geležinkelių infrastruktūros valdytojų arba geležinkelio įmonių (vežėjų) darbuotojai, atliekantys eismo saugai užtikrinti svarbias užduotis, gali įgyti pažymėjimus, kadangi tai jų teisė, galimybė tačiau ne prievolė ir to nebūtina nustatyti įstatymu. Ši nuostata buvo įtvirtinta 2024 m. lapkričio 7 d. Lietuvos Respublikos geležinkelių transporto eismo saugos įstatymo Nr. IX-1905 1, 2, 4, 5, 6, 7, 8, 10, 11, 13, 14, 15, 17, 18, 20, 21, 22, 23, 24, 26 straipsnių, priedo pakeitimo ir Įstatymo papildymo 16-1, 19-1 straipsniais įstatymu Nr. XIV-3068, kuriuo panaikinta prievolė geležinkelių infrastruktūros valdytojų ir geležinkelio įmonių (vežėjų) darbuotojams, kurie atlieka eismo saugai užtikrinti svarbias užduotis, mokytis GTESĮ 23 nurodytuose mokymo centruose, išlaikyti egzaminus GTESĮ 22 straipsnyje nurodytuose egzaminavimo centruose ir įgyti egzaminavimo centrų išduodamus kvalifikaciją patvirtinančius pažymėjimus. Tuo metu, siekiant teisinio aiškumo, įstatyme nurodyta, kad ir geležinkelių infrastruktūros valdytojų arba geležinkelio įmonių (vežėjų) darbuotojams, atliekantiems eismo saugai užtikrinti svarbias užduotis, nedraudžiama įgyti pažymėjimus.

Įstatymo projekto 21 straipsnio 2 dalyje ir 22 straipsnio 3 dalyje siūloma nustatyti, *kad fizinių asmenų, siekiančių įgyti teisę dirbti pavojeingojoje geležinkelio zonoje, ir (ar) įgyti teisę vadovauti krovinių krovimo ir tvirtinimo vagonuose darbams eismo saugos institucijos nustatytus reikalavimus atitinkančius egzaminus organizuoja, eismo saugos institucijos nustatyta tvarka žinias tikrina ir egzaminą išlaikymą patvirtinančią dokumentą išduoda GTESĮ 22 straipsnyje nurodyti egzaminavimo centrai, tačiau nebenumatoma, kad jie išduoda pažymėjimus.*

Per 20 darbo dienų nuo eismo saugos institucijos nustatytos formos prašymo išduoti pažymėjimą ir egzaminą išlaikymą patvirtinančio dokumento gavimo dienos, įvertinusi gautus

²⁰ *Ibidem* 19, 43 psl.

²¹ *Ibidem* 19, 80-90 psl.

dokumentus, sprendimą išduoti pažymėjimą eismo saugos institucija. Eismo saugos institucija priima sprendimą atsisakyti išduoti pažymėjimą ir apie priimtą sprendimą ne vėliau kaip per 3 darbo dienas informuoja prašymą pateikusių fizinį asmenį, jeigu šio straipsnio 1 dalyje nurodytas asmuo per eismo saugos institucijos nustatytą terminą nepašalina eismo saugos institucijos nurodytų trūkumų. (Įstatymo projekto siūlomos naujos redakcijos 21 straipsnio 3 dalis ir 22 straipsnio 4 dalis).

Kaip ir šiuo metu galiojančios redakcijos 20 straipsnio 3 dalyje ir 21 straipsnio 5 dalyje, Įstatymo projekto siūlomos naujos redakcijos 21 straipsnio 4 dalyje ir 22 straipsnio 5 dalyje numatoma, kad *siekdami atnaujinti pažymėjimo galiojimą, asmenys, dirbantys pavojeingose geležinkelio zonoje privalo kas 5 metus nuo pažymėjimo išdavimo dienos GTESĮ 23 straipsnyje nurodytuose mokymo centruose išklausyti 8 valandų trukmės eismo saugos institucijos nustatyto turinio mokymus, susijusius su darbu pavojeingose geležinkelio zonoje, krovinių krovimo ir tvirtinimo vagonuose darbų vadovai – 16 valandų trukmės eismo saugos institucijos nustatyto turinio mokymus. Tačiau dėl pažymėjimo galiojimo atnaujinimo jie turi kreiptis ne į GTESĮ 22 straipsnyje nurodytą egzaminavimo centrą, bet į eismo saugos instituciją, pateikdami eismo saugos institucijos nustatytos formos prašymą atnaujinti pažymėjimo galiojimą ir mokymų išklausymą patvirtinančius dokumentus.*

Fiziniais asmenimis, įgijusiems pažymėjimą, tačiau nepateikusiems šio straipsnio nurodytų mokymų išklausymą patvirtinančių dokumentų, eismo saugos institucija, įspėjusi šį fizinį asmenį apie galimą išduoto pažymėjimo galiojimo sustabdymą prieš 20 darbo dienų iki mokymų išklausymo termino pabaigos, sustabdo išduoto pažymėjimo galiojimą ir nustato 20 darbo dienų terminą pateikti eismo saugos institucijai šio straipsnio mokymų išklausymą patvirtinančius dokumentus; šis terminas gali būti pratęstas 20 darbo dienų eismo saugos institucijai pateikus raštu motyvuotą prašymą. Pažymėjimo galiojimo sustabdymas panaikinamas per 3 darbo dienas, kai fizinis asmuo pateikia eismo saugos institucijai šio straipsnio mokymų išklausymą patvirtinančius dokumentus. (Įstatymo projekto siūlomos naujos redakcijos 21 straipsnio 6 dalis ir 22 straipsnio 7 dalis).

Kitose 20 straipsnio ir 21 straipsnio dalyje nustatomos standartinės nuostatos dėl dokumentų trūkumų šalinimo, pažymėjimų galiojimo panaikinimo fizinio asmens prašymu, informacijos skelbimo apie išduotą pažymėjimą ir asmenį, kuriam jis išduotas, pan.

Atsižvelgiant į tai, kad priėmus Įstatymo projektą egzaminavimo centrai nebeišduos ir neatnaujins pažymėjimų, Įstatymo projektu taip pat siūlomos GTESĮ 22 straipsnio korekcijos: vietoje reikalavimo egzaminavimo centrui neatlygintinai teikti eismo saugos institucijai informaciją apie fizinio asmens, dirbančio pavojeingose geležinkelio zonoje, pažymėjimo ir krovinių krovimo ir tvirtinimo vagonuose darbų vadovo pažymėjimo išdavimą, pakeitimą, galiojimo atnaujinimą, sustabdymą, galiojimo sustabdymo panaikinimą ir galiojimo panaikinimą nustatoma prievolė *egzaminą išlaikiusiems fiziniais asmenimis išduoti egzaminą išlaikymą patvirtinančius dokumentus ir atliekamos kitos redakcinio pobūdžio korekcijos.*

Įstatymo projekto 15 straipsnio 10 ir 11 dalimi ir 16 straipsnio 6 ir 7 dalimis siūloma įtvirtinti nuostatas, taikytinas tais atvejais, kai egzaminavimo ar mokymo centras dėl įgaliojimų sustabdymo ar panaikinimo nespėtų užbaigti pradėtas procedūras, taip pat nuostatas, taikytinas, jeigu neliktų nė vieno veiklą vykdančio egzaminavimo ar mokymo centro.

Egzaminavimo centras, kuriam buvo sustabdyti arba panaikinti šio straipsnio įgaliojimai, privalėtų eismo saugos institucijai neatlygintinai eismo saugos institucijos nustatyta tvarka perduoti visus turimus duomenis apie fizinių asmenų išlaikytus egzaminus, jeigu egzaminavimo centras šiems asmenimis nespėjo išduoti egzaminą išlaikymą patvirtinančių dokumentų iki įgaliojimų egzaminavimo centrui sustabdymo arba panaikinimo dienos, kad eismo saugos institucija išduotų atitinkamus pažymėjimus, mokymo centras, kuriam buvo sustabdyta arba panaikinta šio straipsnio nurodyta teisė vykdyti mokymo centro veiklą, privalėtų eismo saugos institucijai neatlygintinai eismo saugos institucijos nustatyta tvarka perduoti visus turimus duomenis apie fizinių asmenų išklausytus mokymus, jeigu mokymo centras šiems asmenimis nespėjo išduoti mokymų išklausymą patvirtinančių dokumentų iki teisės vykdyti mokymo centro veiklą sustabdymo arba panaikinimo dienos, kad eismo saugos institucija atnaujintų atitinkamų pažymėjimų galiojimą. (Įstatymo projekto 13 straipsnio 10 dalimi siūloma GTESĮ 12¹ dalis ir Įstatymo projekto 15 straipsnio 11 dalimi siūloma GTESĮ 12 dalis).

Jeigu neliktų egzaminavimo centrų, egzaminavimo centro funkcijas atliktų eismo saugos institucija, mutatis mutandis vadovaudamasi GTESĮ 22 straipsnio nuostatomis. Jeigu eismo saugos institucija sustabdytų įgaliojimus egzaminavimo centrui arba juos panaikintų, ji išduotų pažymėjimus fiziniams asmenims, kurie išlaikė tokio egzaminavimo centro vykdytus egzaminus, tačiau egzaminavimo centras jiems nespėjo išduoti egzamino išlaikymą patvirtinančių dokumentų iki įgaliojimų egzaminavimo centrui sustabdymo arba panaikinimo dienos. Jeigu neliktų mokymo centrų, mokymo centro funkcijas atliktų eismo saugos institucija, mutatis mutandis vadovaudamasi GTESĮ 23 straipsnio nuostatomis. Jeigu eismo saugos institucija sustabdytų teisę vykdyti mokymo centro veiklą arba ją panaikintų, ji išduotų mokymų išklausymą patvirtinančius dokumentus fiziniams asmenims, kurie išklause tokio mokymo centro vykdytus mokymus, tačiau mokymo jiems nespėjo išduoti mokymų išklausymą patvirtinančių dokumentų iki teisės vykdyti mokymo centro veiklą sustabdymo arba panaikinimo dienos. (Įstatymo projekto 15 straipsnio 11 dalimi siūloma GTESĮ 13 dalis ir Įstatymo projekto 16 straipsnio 6 dalimi siūloma GTESĮ 13 dalis).

Be to, Įstatymo projekto 8 straipsniu siūloma papildyti GTESĮ 13 straipsnio 1 dalį 7 punktu nustatyti, kad draudimas būti pavojingojoje zonoje netaikomas *fiziniams asmenims, atliekantiems su eismo saugai užtikrinti svarbių užduočių atlikimu nesusijusius darbus pavojingojoje geležinkelio zonoje, kai traukinių eismas darbų atlikimo metu yra nutrauktas. Šiame punkte nurodyti asmenys darbus atlieka, jeigu yra geležinkelių infrastruktūros valdytojo sutikimas. Geležinkelių infrastruktūroje darbus organizuojantys asmenys turi supažindinti fizinius asmenis su pavojų geležinkelių infrastruktūroje keliančiais veiksniais ir apsisaugojimo nuo jų būdais iki darbuotojų atvykimo į pavojingąją geležinkelio zoną.* Taip sudaromos sąlygos Įstatymo projekto 13 straipsniu siūlomo išdėstyti nauja redakcija 20 straipsnio 1 dalyje įtvirtinti išimtį – nenustatyti reikalavimo įgyti pažymėjimą *fiziniams asmenims, atliekantiems darbus, nesusijusius su eismo saugai užtikrinti svarbių užduočių atlikimu, kai traukinių eismas nutrauktas.*

4.7. Kiti pakeitimai

Atitikties vertinimo įstatymu Nr. XIV-31 sąvoka „atitikties įvertinimas“ buvo pakeista į „atitikties vertinimas“, „Nacionalinis akreditacijos biuras“ nurodomas kaip „nacionalinė akreditacijos įstaiga“. Kadangi šios sąvokos vartojamos didžiojoje daugumoje GTESĮ 28–30 straipsnio nuostatų, Įstatymo projekto 19–21 straipsniais siūloma jas išdėstyti nauja redakcija, kartu kai kurias nuostatas suformuluojant nuosekliau ir aiškiau.

Įstatymo projekto 20 straipsniu siūloma papildyti GTESĮ 29 straipsnio 2 dalies 8 punktą, kuriame nustatomas reikalavimas atitikties vertinimo įstaigai, siekiančiai tapti notifikuotąja: „8) būti apsidraudę ketinamos vykdyti veiklos civilinę, kaip nustatyta 2008 m. liepos 9 d. Europos Parlamento ir Tarybos sprendimo Nr. 768/2008/EB dėl bendrosios gaminių pardavimo sistemos ir panaikinančio Sprendimą 93/465/EEB ir EN ISO/IEC 17065. Geležinkelių sąveikaujančių dalių ir geležinkelių posistemių atitikties vertinimą atliekančioms įstaigoms taikomi analogiški arba labai panašūs reikalavimai, kaip ir kitoms gaminių atitiktį vertinančioms įstaigoms. Nuostata dėl būtinumo apsidrausti atsakomybę perkelta iš Direktyvos 2016/797, tačiau analogiškas reikalavimas yra nustatytas 2008 m. liepos 9 d. Europos Parlamento ir Tarybos sprendimo Nr. 768/2008/EB dėl bendrosios gaminių pardavimo sistemos ir panaikinantį Sprendimą 93/465/EEB R17 straipsnio 9 dalyje ir EN ISO/IEC 17065.

Nacionalinė akreditavimo įstaiga, išduodama akreditavimo pažymėjimą (visos paskirtosios įstaigos, vadovaujantis GTESĮ 28 straipsnio 1 dalimis ir 30 straipsnio 2 dalimi, turi būti akredituotos) vertina atitikties vertinimo įstaigos, siekiančios tapti notifikuotąja ar paskirtąja įstaiga atitiktį LST EN ISO/IEC 17065, kurio 4.3.1 papunktyje taip pat įtvirtintas reikalavimas sertifikavimo įstaigai turėti atitinkamų priemonių (pvz., draudimą ar rezervus) sertifikavimo veikloms įsipareigojimams padengti. Direktyvos 2016/797 30 straipsnio 4 dalyje taip pat leidžiama valstybei pasirinkti: reikalauti apsidrausti atsakomybės draudimu, valstybei prisiimti atsakomybę pagal nacionalinę teisę arba pačiai valstybei narei tiesiogiai atsakyti už atitikties vertinimą. Perkeliant Direktyvą 2016/797, buvo nuspręsta įtvirtinti reikalavimą būti apsidraudus civilinę atsakomybę.

Pažymėtina, kad nei Lietuvos Respublikos, nei Europos Sąjungos teisės aktuose nėra įtvirtintų griežtų draudimo sąlygų, pavyzdžiui, draudimo sumos, kadangi remiamasi „proporcingumo rizikai“ principu, atsižvelgiant į tai, kad skirtingų įstaigų rizika drastiškai skiriasi. Pavyzdžiui,

laboratorijos, tikrinančios stiklainių dangtelių atsparumą, galimos žalos mastas yra nepalyginamai mažesnis nei laboratorijos, tikrinančios tiltų gelžbetonines konstrukcijų atsparumą. Taigi atitikties vertinimo įstaiga privalo apsidrausti tokia suma, kuri adekvačiai padengtų jos specifinės veiklos riziką. Kaip jau minėta, nacionalinė akreditacijos įstaiga pagal LST EN ISO/IEC 17065 vertina, ar įstaigos turimas draudimas yra pakankamas. Pati atitikties vertinimo įstaiga turi atlikti savo veiklos rizikos vertinimą ir pagrįsti, kodėl pasirinko būtent tokią draudimo sumą. Jei akreditacijos įstaigos ekspertai vertintų, kad įstaiga atlieka didelės rizikos bandymus, bet apsidraudė tik minimalia (pavyzdžiui, 10 000 Eur) suma, akreditacija gali būti nesuteikta arba sustabdyta, nes tai neatitinka standarto reikalavimo „turėti atitinkamas priemones atsakomybei padengti“. Atitikties vertinimo įstaigos draudimo sumą, nustato atsižvelgdamos į sutartinius įsipareigojimus (didelės įmonės, užsakydamos sertifikavimo paslaugas, pačios sutartyje nustato reikalavimą būti apsidraudus tam tikra suma), viešųjų pirkimų reikalavimus (jei atitikties vertinimo įstaiga dalyvauja viešajame pirkime, viešojo pirkimo dokumentuose būna nurodyta civilinės atsakomybės draudimo suma) arba draudimo bendrovės (draudikai) pagal savo vidines metodikas apskaičiuoja maksimalią galimą žalą ir pasiūlo draudimo sumos limitus.

Taip pat Įstatymo projekto 20 straipsniu siūloma papildyti GTESĮ 29 straipsnio 2 dalį, kurioje nustatyti reikalavimai atitikties vertinimo įstaigoms, siekiančioms Lietuvos Respublikoje gauti įgaliojimus vykdyti notifikuotosios įstaigos veiklą, sąlyga „11) būti įregistruotos Lietuvos Respublikoje teisės aktų, reglamentuojančių juridinių asmenų registravimą, nustatyta tvarka.“. Šis reikalavimas taip pat yra nustatytas Atitikties vertinimo įstatymo Nr. XIV-31 14¹ straipsnio 4 dalyje, tačiau Atitikties vertinimo įstatymas Nr. XIV-31 nėra taikomas GTESĮ 30 straipsnyje reglamentuotoms paskirtosioms įstaigoms, kurios atlieka struktūrinių geležinkelių posistemių atitikties patikrą geležinkelių posistemių techninėms taisyklėms. Direktyvos (ES) 2016/797 36 straipsnio 1 dalyje ir 45 straipsnio 1 dalyje įtvirtintas reikalavimas būti įsisteigusioms valstybėje narėje, kurioje teikia paraišką dėl notifikavimo (paskyrimo), tiek notifikuotosioms įstaigoms, tiek paskirtosioms įstaigoms. GTESĮ 30 straipsnyje yra referuojama į GTESĮ 29 straipsnyje nustatytus reikalavimus notifikuotosioms įstaigoms, kurie taikomi ir paskirtosioms įstaigoms (taigi ir reikalavimas būti įregistruotoms Lietuvos Respublikoje teisės aktų, reglamentuojančių juridinių asmenų registravimą, nustatyta tvarka).

Įstatymo projekto 20 straipsniu siūloma papildyti GTESĮ 29 straipsnio 3 dalies 2 punktą, kuriame nustatomi reikalavimai notifikuotosios įstaigos darbuotojams: „2) turėti reikiamų žinių apie Europos Bendrijos atitikties arba tinkamumo naudoti patikros ir Europos Bendrijos patikros reikalavimus ir atitikties vertinimo įstaigos reikalaujamos jų atlikimo patirties, kuri nustatoma atsižvelgiant į Sprendimo Nr. 768/2008/EB ir EN ISO/IEC 17065 reikalavimus. Vadovaujantis LST EN ISO/IEC 17065 6.1.2.1 papunktyje nustatyta, kad sertifikavimo įstaiga turi parengti, įgyvendinti ir prižiūrėti, personalo, dalyvaujančio sertifikavimo procese, kompetencijos valdymo procedūrą, kurioje turi būti:

- a) nustatyti kompetencijos kriterijai personalui, atliekančiam kiekvieną sertifikavimo proceso funkciją, atsižvelgiant į sertifikavimo schemas reikalavimus,
- b) nustatyti mokymo poreikius ir, kai reikia, parengtos mokymo programos, susijusios su sertifikavimo procesais, reikalavimais, metodikomis, veiksmais ir kitais atitinkamais sertifikavimo schemas reikalavimais,
- c) įrodymai, kad personalas turi reikalaujamą kompetenciją jų atliekamoms pareigoms ir įsipareigojimams vykdyti,
- d) oficialiai įgaliotų personalą atlikti sertifikavimo proceso funkcijas,
- e) reikalavimas sertifikavimo įstaigai atlikti personalo veiklos monitoringą.

Kaip jau minėta, nacionalinė akreditacijos įstaiga, išduodama akreditavimo pažymėjimą, įvertina kompetencijos valdymo procedūrą. Atitikties vertinimo įstaigos taip pat vadovaujasi Agentūros sertifikavimo schema 000MRA1044. Pavyzdžiui, jei darbuotojas turi magistro laipsnį (inžinerinį ar techninį), dažniausiai reikalaujama bent 3–4 metų profesinės patirties. Didžioji jos dalis turi būti susijusi su geležinkelių sektoriumi arba konkrečia technine sritimi (pvz., geležinkelių riedmenimis, signalizacija, geležinkelių infrastruktūra). Jei darbuotojas turi bakalauro laipsnį, reikalaujama didesnės, dažniausiai 5–6 metų profesinės patirties. Tai kompensuoja trumpesnę

akademinį pasirengimą, užtikrinant, kad asmuo praktiškai išmano sektoriaus specifiką ir pan. Kitaip tariant, patirties reikalavimas priklauso nuo konkrečios situacijos ir, ar jos pakanka, sprendžia darbdavys.

Be to, Įstatymo projekto 20 straipsniu siūloma papildyti GTESĮ 29 straipsnį nuostata, kad: „*Notifikuotosios įstaigos atlieka Europos Bendrijos atitikties arba tinkamumo naudoti patikras ir Europos Bendrijos patikras pagal taikomose techninio sąveikumo specifikacijose numatytas atitikties vertinimo procedūras, laikydamosi proporcingumo principo ir stengdamosi nesukurti perteklinės naštos ūkio subjektams. Notifikuotosios įstaigos, vykdydamos savo veiklą, atsižvelgia į įmonės dydį, jos veiklos sektorių ir struktūrą, atitinkamo gaminio technologijos sudėtingumą ir į tai, ar gamybos procesas masinis, ar serijinis.*“, kaip tai numatyta Direktyvos (ES) 2016/797 41 straipsnio 2 dalyje.

Įstatymo projekto 21 straipsniu siūloma patikslinti GTESĮ 30 straipsnio 8 dalį, nustatant, kad: „*Jeigu nėra paskirtosios įstaigos, akredituotos atlikti struktūrinio geležinkelių posistemio Lietuvos Respublikos patikrą, arba paskirtosios įstaigos įgaliojimų atlikti struktūrinio geležinkelių posistemio Lietuvos Respublikos patikrą galiojimas yra sustabdytas arba panaikintas, šio geležinkelių posistemio Lietuvos Respublikos patikrą atlieka eismo saugos institucija.*“ Vertintina, kad šis patikslinimas yra reikalingas, siekiant teisinio aiškumo, kadangi Įstatymo projekto rengimo metu vienintelės Lietuvoje veikusios paskirtosios įstaigos įgaliojimų galiojimas buvo sustabdytas.

Lietuvoje nėra notifikuotųjų įstaigų ir vienintelė paskirtoji įstaiga, kurios įgaliojimų galiojimas Įstatymo projekto rengimo metu buvo sustabdytas, yra registruota Lietuvoje, tad nurodyti Projektu siūlomi GTESĮ 28–30 straipsnių pakeitimai administracinės naštos nesukels.

Įstatymo projekto 25 straipsniu patikslinamas GTESĮ 34 straipsnio 5 dalies 2 punktas, žodžių junginį „Kultūros paveldo registras“ pakeičiant į „Kultūros paveldo registro informacinė sistema“. Įsigaliojus naujos redakcijos 2023 m. gruodžio 21 d. Lietuvos Respublikos valstybės informacinių išteklių valdymo įstatymui Nr. XIV-2436, pasikeitė registrų ir valstybės informacinių sistemų sąvokų prasmė ir šiuo atveju ji turi būti keičiama naudojant sąvoką „registro informacinės sistemos“.

GTESĮ straipsniuose, reglamentuojančiuose licencijų (leidimų, sertifikatų, pažymėjimų) išdavimą: 8 straipsnio 6 dalyje, 9 straipsnio 6 dalyje, 17 straipsnio 6 dalyje, 20 ir 21 straipsniuose, 22 straipsnio 4 dalyje, 25 straipsnio 7 dalyje, 26 straipsnio 5 dalyje, 30 straipsnio naujoje 5 dalyje, 32 straipsnio 9 dalies 1 punkte Įstatymo projekto 6 straipsnio 2 dalimi, 7 straipsnio 2 dalimi, 9 straipsnio 2 dalimi, 13 ir 14 straipsniais, 15 straipsnio 3 dalimi, 17 straipsnio 2 dalimi, 18 straipsnio 3 dalimi, 22 straipsniu, 23 straipsnio 1 dalimi siūloma nustatyti, kad *eismo saugos institucija informuoja prašymą išduoti licenciją (leidimą, pažymėjimą, sertifikatą) pateikusį asmenį apie sprendimą išduoti licenciją ne vėliau kaip per 3 darbo dienas nuo sprendimo priėmimo dienos.*

Be to, GTESĮ straipsniuose, reglamentuojančiuose licencijų išdavimą: 8 straipsnio 22 dalyje, 9 straipsnio 19 dalyje, 17 straipsnio 17 dalyje, 20 ir 21 straipsniuose, 22 straipsnio 5 dalyje, 23 straipsnio 4 dalyje, 25 straipsnio 9 dalyje, 26 straipsnio 7 dalyje, 27 straipsnio 13 dalyje, 32 straipsnio 12 dalyje Įstatymo projekto 6 straipsnio 8 dalimi, 7 straipsnio 9 dalimi, 9 straipsnio 5 dalimi, 13 ir 4 straipsniais, 14 straipsnio 10 dalimi, 15 straipsnio 4 dalimi, 16 straipsnio 3 dalimi, 17 straipsnio 3 dalimi, 18 straipsnio 4 dalimi, 19 straipsnio 4 dalimi, 23 straipsnio 3 dalimi siūloma nustatyti, kad *duomenys apie licencijos galiojimą skelbiami iki licencijos galiojimo pabaigos datos, jeigu licencija neatnaujinama arba iki dienos, kai licencijos galiojimas panaikinamas GTESĮ nustatytais atvejais. Informacija apie pasikeitusius asmens, kuriam išduota licencija, duomenis, taip pat apie licencijos papildymą paskelbiama eismo saugos institucijos interneto svetainėje ne vėliau kaip per 5 darbo dienas nuo atitinkamai prašymo ir duomenų pasikeitimą patvirtinančių dokumentų gavimo dienos ar sprendimo papildyti licenciją priėmimo dienos.* Asmens duomenys tvarkomi vadovaujantis Bendroju duomenų apsaugos reglamentu, Asmens duomenų teisinės apsaugos įstatymu ir kitais teisės aktais, reglamentuojančiais asmens duomenų tvarkymą.

4.8. Dėl įstatymo įgyvendinamųjų nuostatų

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymo 20 straipsnio 4 dalimi, kuri nustato, kad teisės aktai, keičiantys ar nustatantys naują ūkio subjektų veiklos ar jos priežiūros teisinį reguliavimą, paprastai įsigalioja gegužės 1 dieną arba lapkričio 1 dieną, įstatymo įsigaliojimo datą siūloma nustatyti 2026 m. lapkričio 1 d., išskyrus šio įstatymo 6 straipsnio 1 ir 6 dalis, 7 straipsnio

1 ir 6 dalis, 9 straipsnio 1 ir 3 dalis, 10 straipsnio 1 dalį, 13 ir 14 straipsnius, 15 straipsnio 1 ir 9 dalis, 16 straipsnio 5 dalį, 17 straipsnio 1 ir 5 dalis, 18 straipsnio 1 ir 6 dalis, 19 straipsnio 1 ir 2 dalis, 23 straipsnio 3 dalį. Vyriausybė, susisiekimo ministras ir Lietuvos transporto saugos administracijos direktorius turėtų priimti įstatymo įgyvendinamuosius teisės aktus, kurie nurodyti šio aiškinamojo rašto 11 dalyje, iki 2026 m. liepos 31 d.

Įstatymo projekto 6 straipsnio 1 ir 6 dalys, 7 straipsnio 1 ir 6 dalys, 9 straipsnio 1 ir 3 dalys, 10 straipsnio 1 dalis, 13 ir 14 straipsniai, 15 straipsnio 1 ir 9 dalys, 16 straipsnio 5 dalis, 17 straipsnio 1 ir 5 dalys, 18 straipsnio 1 ir 6 dalys, 19 straipsnio 1 ir 2 dalys, 23 straipsnio 3 dalis turėtų įsigalioti 2027 m. lapkričio 1 d., kaip ir jas „pakeisiantis“ VAI Nr. 441 11 straipsnyje išdėstyto VAI III¹ skyrius. Lietuvos transporto saugos administracija turėtų pakeisti šio įstatymo 6 straipsnio 1 ir 6 dalis, 7 straipsnio 1 ir 6 dalis, 9 straipsnio 1 ir 3 dalis, 10 straipsnio 1 dalį, 13 ir 14 straipsnius, 15 straipsnio 1 ir 9 dalis, 16 straipsnio 5 dalį, 17 straipsnio 1 ir 5 dalis, 18 straipsnio 1 ir 6 dalis, 19 straipsnio 1 ir 2 dalis, 23 straipsnio 3 dalį įgyvendinančius teisės aktus iki 2027 m. liepos 31 d.

Fiziniai asmenys, įgiję teisę mokyti fizinius asmenis, įgijusius teisę dirbti pavojingojoje geležinkelio zonoje ir (ar) teisę vadovauti krovinių krovimo ir tvirtinimo vagonuose darbams, iki 2026 m. lapkričio 1 d. galiojusio Lietuvos Respublikos geležinkelių transporto eismo saugos įstatymo Nr. IX-1905 23 straipsnyje nustatyta tvarka, nuo 2026 m. lapkričio 1 d. moko atitinkamus asmenis, nereikalaudami įgyti teisę mokyti fizinius asmenis, įgijusius teisę dirbti pavojingojoje geležinkelio zonoje ir (ar) teisę vadovauti krovinių krovimo ir tvirtinimo vagonuose darbams. Per 20 darbo dienų nuo 2026 m. lapkričio 1 d. eismo saugos institucija raštu apie tai informuoja mokymo centrus.

Geležinkelių infrastruktūros valdytojai ir geležinkelio įmonės (vežėjai) turėtų įvertinti eismo saugos valdymo sistemose nustatytas priemones ir nusprendę, kad jų nepakanka Įstatymo projekto 10 straipsnyje nurodyto GTESĮ 19¹ straipsnio 7 dalyje nustatytoms geležinkelių infrastruktūros valdytojų ir geležinkelio įmonių (vežėjų) pareigoms tinkamai įvykdyti (pavyzdžiui, nepakankamai detalai nustatyta fizinių asmenų, kurie nėra jų darbuotojai, tačiau vykdo eismo saugai svarbias užduotis, kvalifikacijos kėlimo, mokymų ir žinių patikrinimo tvarka arba nustatyta tvarka nebeatitinka aktualių GTESĮ nuostatų), turėtų pakeisti savo eismo saugos valdymo sistemas per 9 mėnesius nuo 2026 m. lapkričio 1 d. (iki 2027 m. liepos 1 d.). Taip pat ūkio subjektai, įdarbinę fizinius asmenis, įgijusius fizinio asmens, dirbančio pavojingojoje geležinkelio zonoje, pažymėjimą, arba fizinius asmenis, įgijusius krovinių krovimo ir tvirtinimo vagonuose darbų vadovo pažymėjimus, ir kuriems geležinkelių infrastruktūros valdytojas arba geležinkelio įmonė (vežėjas) pavedė atlikti eismo saugai svarbias užduotis, turėtų susitarti su atitinkamu geležinkelių infrastruktūros valdytoju arba geležinkelio įmone (vežėju) dėl sutarties pakeitimo, nustatant arba patikslinant minėtųjų fizinių asmenų kvalifikacijos tobulinimo ir žinių patikrinimo tvarką, per 9 mėnesius nuo 2026 m. lapkričio 1 d. Atitinkamas terminas nustatytas, atsižvelgiant į aplinkybę, kad šie pakeitimai galimai prilygtų esminiems eismo saugos valdymo sistemos pakeitimams²². Apie esminius eismo saugos valdymo sistemos pakeitimus būtina pranešti eismo saugos valdymo institucijai, kuri juos įvertina Geležinkelio įmonių (vežėjų) ir geležinkelių infrastruktūros valdytojų saugos sertifikavimo taisyklių²³ nustatyta tvarka. Įvertinusi pakeitimus ir nusprendusi, kad eismo saugos valdymo sistemos priemonių nepakanka bendrajame saugos sertifikate ar saugos leidime nurodytai veiklai saugiai vykdyti, eismo saugos institucija nurodo nustatytus eismo saugos valdymo sistemos trūkumus, įpareigoja juos pašalinti ir apie tai pranešti. Tad eismo saugos valdymo sistemos pakeitimo procesas gali užtrukti, tačiau 9 mėnesių terminas laikytinas įprastu²⁴ ir protingu pakeitimams atlikti.

Apsaugant teisėtus lūkesčius, fiziniams asmenims, iki 2027 m. lapkričio 1 d. išlaikiusiems eismo saugos institucijos reikalavimus atitinkantį žinių patikrinimo egzaminą, kaip numatyta GTESĮ įstatymo 20 straipsnio 2 dalyje ir 21 straipsnio 3 dalyje šio įstatymo 22 straipsnyje nurodytuose

²² Esminių geležinkelių transporto eismo saugos valdymo sistemos pakeitimų sąrašas, patvirtintas Lietuvos transporto saugos administracijos direktoriaus 2020 m. gruodžio 30 d. įsakymu Nr. 2BE-435 „Dėl Esminių geležinkelių transporto eismo saugos valdymo sistemos pakeitimų sąrašo patvirtinimo“.

²³ Geležinkelio įmonių (vežėjų) ir geležinkelių infrastruktūros valdytojų saugos sertifikavimo taisyklės, patvirtintos susisiekimo ministro 2003 m. sausio 23 d. įsakymu Nr. 3-37 „Dėl Geležinkelio įmonių (vežėjų) ir geležinkelių infrastruktūros valdytojų saugos sertifikavimo taisyklių patvirtinimo“.

²⁴ Atitinkamas terminas nustatytas Įstatymo Nr. XIV-3068 24 straipsnio 3 dalyje.

egzaminavimo centruose arba iki 2027 m. lapkričio 1 d. pateikusiems GTESĮ 22 straipsnyje nurodytiems egzaminavimo centrams mokymų išklausimą patvirtinančius dokumentus, kaip numatyta šio įstatymo 20 straipsnio 3 dalyje ir 21 straipsnio 5 dalyje, asmens, dirbančio pavoje geležinkelio zonoje, pažymėjimai ar krovinių krovimo ir tvirtinimo vagonuose darbų vadovo pažymėjimai išduodami ar jų galiojimas atnaujinamas pagal iki 2027 m. lapkričio 1 d. galiojusią GTESĮ nustatytą tvarką.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai (jeigu rengiant Įstatymo projektą toks vertinimas turi būti atliktas ir jo rezultatai nepateikiami atskiru dokumentu), galimos neigiamos priimto įstatymo pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta

Priėmus teikiamą Įstatymo projektą, neigiamų pasekmių nenumatoma.

6. Kokią įtaką priimtas įstatymas turės kriminogeninei situacijai, korupcijai

Neigiamų pasekmių korupcijos prevencijos požiūriu nenumatoma.

7. Kaip įstatymo įgyvendinimas atsilieps verslo sąlygoms ir jo plėtrai

Numatomas teigiamas poveikis verslui: įstatymo projektu sukuriama didesnis teisinis aiškumas turėtų paskatinti ūkio subjektus vykdyti veiklą geležinkelių transporto sektoriuje.

8. Įstatymo inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios

Priėmus įstatymą, kitų įstatymų priimti, pakeisti ar pripažinti netekusiais galios nereikės.

9. Ar Įstatymo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų, o Įstatymo projekto sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka

Įstatymo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų, o Įstatymo projekto sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka.

10. Ar Įstatymo projektas atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas bei Europos Sąjungos dokumentus

Įstatymo projektas atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas bei Europos Sąjungos dokumentus.

11. Jeigu įstatymui įgyvendinti reikia įgyvendinamųjų teisės aktų, – kas ir kada juos turėtų priimti

Pritarus Įstatymo projektui, turės būti pakeisti šie teisės aktai:

1. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. gruodžio 24 d. nutarimas Nr. 1668 „Dėl geležinkelių transporto objektų ir jų sudedamųjų dalių atitikties įvertinimo“;

2. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2000 m. gruodžio 15 d. nutarimas Nr. 1458 „Dėl Konkrečių valstybės rinkliavos dydžių sąrašo ir Valstybės rinkliavos mokėjimo ir grąžinimo taisyklių patvirtinimo“;

3. Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro 2017 m. lapkričio 30 d. įsakymas Nr. 3-574 „Dėl Lietuvos transporto saugos administracijos nuostatų patvirtinimo“;

4. Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro 2022 m. spalio 4 d. įsakymas Nr. 3-461 „Dėl Nacionalinių taisyklių rengimo ir tvirtinimo tvarkos aprašo patvirtinimo“;

6. Lietuvos transporto saugos administracijos direktoriaus 2024 m. vasario 1 d. įsakymas Nr. 2BE-22 „Dėl Lietuvos transporto saugos administracijos atliekamų geležinkelių transporto srities patikrinimų kontrolinių klausimynų formų patvirtinimo“;

7. Lietuvos transporto saugos administracijos direktoriaus 2025 m. gegužės 29 d. įsakymas Nr. 2BE-122 „Dėl Įgaliojimų egzaminuoti fizinius asmenis, siekiančius įgyti teisę dirbti pavojingojoje geležinkelio zonoje, ir (ar) fizinius asmenis, siekiančius įgyti teisę vadovauti krovinių krovimo ir tvirtinimo vagonuose darbams, išdavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“.

8. Lietuvos transporto saugos administracijos direktoriaus 2025 m. rugsėjo 10 d. įsakymas Nr. 2BE-172 „Dėl Fizinių asmenų, siekiančių įgyti teisę vadovauti krovinių krovimo ir tvirtinimo vagonuose darbams, žinių tikrinimo tvarkos aprašo patvirtinimo“;

9. Lietuvos transporto saugos administracijos direktoriaus 2021 m. sausio 12 d. įsakymas Nr. 2BE-17 „Dėl Teisės mokyti fizinius asmenis, kurių darbas tiesiogiai arba netiesiogiai susijęs su geležinkelių transporto eismu, ir (ar) krovinių krovimo ir tvirtinimo vagonuose darbų vadovus suteikimo tvarkos aprašo patvirtinimo“;

10. Lietuvos transporto saugos administracijos direktoriaus 2022 m. liepos 14 d. įsakymas Nr. 2BE-183 „Dėl Krovinių krovimo ir tvirtinimo vagonuose darbų vadovų mokymų turinio reikalavimų patvirtinimo“;

11. Lietuvos transporto saugos administracijos direktoriaus įsakymas, kuriuo tvirtinamas didelį susirūpinimą keliančių geležinkelių transporto eismo saugos valdymo sistemos netaikymo ar netinkamo taikymo atvejų sąrašas.

12. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymui įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti (pateikiami prognozuojami rodikliai einamaisiais ir artimiausiais 3 biudžetiniais metais)

Įstatymui įgyvendinti papildomų lėšų nereikės.

13. Įstatymo projekto rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados

Įstatymo projekto rengimo metu specialistų vertinimų ir išvadų nebuvo gauta.

14. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiam projektui įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno *Eurovoc* terminus, temas bei sritis

Įstatymo projekto reikšminiai žodžiai: „geležinkelių transportas“, „geležinkelių transporto eismo sauga“, „eismo saugos institucija“.

15. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai

Nėra.